

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

"Səbiq nazir Eldar Mahmudov torpaq altındadır..." - tanınmış publisistdən sensasion iddia
yazısı səh.7-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 11 oktyabr 2016-cı il Çərşənbə axşamı № 224 (6545) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

AŞ PA-dan Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı mühüm mövqe

Qurum Azərbaycanda keçirilən referendumun nəticələrini də rəsmən təsdiqlədi; "...qanuni və legitimdir"...

yazısı səh.3-də

Deputatdan Maliyyə Bazarına Nəzarət Palatasına sərt ittiham

yazısı səh.2-də

Azərbaycan, Türkiyə və Rusiya prezidentləri İstanbulda mühüm bəyanatlar verdilər

yazısı səh.6-də

Ukrayna MDB-dən çıxır... Azərbaycan addımı nə olacaq?

yazısı səh.9-də

Azərbaycana Qarabağa görə təzyiqlərin pərdəarxası

yazısı səh.11-də

Müxalifətin son mitinqləri ilə bağlı şok iddia-50 nəfər mühacirətə niyə gedib?

yazısı səh.12-də

İsa Qəmbərin növbədənkənar prezident seçkilərinə hazırladığı xəbəri yayıldı

yazısı səh.4-də

MSK bu gün referendumun nəticələrini təsdiqləyəcək

yazısı səh.2-də

Devalvasiyadan sonra psixoloji müayinə üçün müraciət edənlərin sayı artıb

yazısı səh.14-də

SOCAR Türkiyədəki investisiya portfelinin həcmi 18 mlrd. dollara çatdırır

yazısı səh.9-də

Qoca qitədən Ermənistanına dirsək, Rusiyadan dəstək...

PREZİDENTİN "BİZƏ TƏZYİQ VAR"

MESAJINA AVROPADAN REAKSİYA

Moskva "İsgəndər"lərin ardınca işğalçı ölkəyə onlarla yeni zirehli texnika göndərməyə hazırlaşır; Ermənistanın silahlanması fonunda Avropa Şurasından İrevana sille kimi mesaj, Bakıya isə dəstək gəldi: "Bütün münaqişələr dövlətlərin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilməlidir"

yazısı səh.8-də

Cahangir Hacıyevdən Samir Şərifova 350 milyonluq korrupsiya ittihamı

Həbsdə olan səbiq bankir məhkəmədə son sözündə ilginç açıqlamalar verdi; "Ürəyimdə çox şey var, çox danışa bilərəm"; "Hacı Məmmədov işində mənə 20 milyon istədilər"

yazısı səh.5-də

Mirvari Qəhrəmanlı:
"Əli İnsanovu azad etməyəcəklər"

yazısı səh.12-də

Hacı İlqar İbrahimov:
"Əql və şüur müstəvisində Aşuranın fəlsəfəsi açılmalıdır"

yazısı səh.3-də

İcra başçısı
"91-lər" in məşur üzvünün obyektini sökdürdü

yazısı səh.2-də

İcra başçısı "91-lər" in məşhur üzvünün obyektini sökdürdü

Maksim Musayev: "...Rüşvət istəyirlər"

Xızı Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı, keçmiş deputat, məşhur "91-lər" in nümayəndəsi Maksim Musayev məxsus obyekt sökülüb. Bu barədə M. Musayev özü "Yeni Müsavat" a məlumat verib. Onun dediyinə görə, oktyabrın 10-da, saat 13 radələrində Xızı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Xəzər Aslanov şəxsən ona məxsus olan Altiyağacda tikinti yerinə gəlib və söküntü işlərinə rəhbərlik edib: "Mən Xızı rayonunu yaradan şəxsəm. 15 illik deputatlıq stajım var, bunun 10 ilini Xızının deputatı olmuşam. Parlamentdə 200-ə yaxın qanunun qəbulunda və hazırlanmasında bilavasitə iştirak etmişəm. Xızı rayonunda, Altiyağacda mənim torpağım, orda da bir daxmam var. Bir müddət əvvəl orda nəvələrimə 50 kv m-lik idman otağı tikdirdim, gəlib orda tennis oynasınlar. 7 noyabrın 7-si də idmançıdır. Son 20 ildə Xızıda bir dəfə də olsun idman obyektini tikilməyib. Vaxtilə mən Xızıda və Altiyağacda stadion tikdirmişdim, onları da bölüb satıblar. İndi icra başçısı Xəzər Aslanov gündüz saat 1-də gəlib və həmin tikilini dağıtdırıb. Əvvəlcə dağıtmaq üçün bir ekskavator gətiriblər. Ancaq o qaçıb ki, məhkəmə qərarı yoxdur, bu iş cinayətdir. Sonra ikincisini gətiriblər və söküblər".

M. Musayev Müstəqillik Aktına səs verən deputat olduğunu xatırladı: "Təəssüf edirəm ki, müstəqilliyin 25 illiyi qabağı mənə belə bir "hədiyyə" etdilər. Xahiş edirəm, dediklərimi olduğu kimi yazın: mən belə bir icra başçısına nifrət edirəm və onun orda qalmasına etirazımı bildirirəm! Bir halda ki, mənə belə bir münasibət var, mənə qarşı qanunsuzluqlar edirlər, vay digərlərinin halına".

M. Musayevin sözlərinə görə, onun sənədləri tam qaydasında olub: "Amma məndən sənəd soruşan varmı ki? Mənə deyirlər "gəl yanımıza", deyirəm niyə gəlim? Deməli, rüşvət istəyirlər. Sənəd istəyirlərmi ki, mən də sənəd verirəm? Ancaq mən bu işi belə qoymayacağam, bununla bağlı prokurorluğa, məhkəməyə müraciət edəcəyəm. Bundan qabaq da Prezident Administrasiyasına şikayət etmişdim. Alın tərifi ilə qazandığım pulla nəvələrimə tikdirdiyim tikilini dağıdıblar. Hansı ki, prezidentin fərmanı var, 12 metrə qədər tikinti aparana problem yaratmırlar".

M. Musayevin dedikləri ilə bağlı Xəzər Aslanovun da mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

□ **M. HÜSEYNLİ**

Bakıda dönər və qril də bahalaşdı

Bakıda dönər və qril də bahalaşdı. Bahalaşmaya səbəb istehlak bazarında məhsulların qiymətinin artmasıdır. Xüsusən dönər, pirojki və qrilin bahalaşması ilə bağlı narazılıqların olduğunu bildiren sahibkarlar bu qida məhsullarının qiymətinin toyuq və mal ətinin qiymətindən asılı olduğunu bildirdilər. Bahalaşmanın davam edəcəyi istisna edilmir.

5 manata olan qril hazırda 6 manat olub, dönərin qiyməti də artaraq 1.50-2 manat arasında dəyişib.

Quşçuluq fabrikləri və fermerlər isə toyuq və mal ətinin bahalaşmasını heyvan yemlərinin, kommunal xidmətlərin bahalaşması və digər xərclərin artması ilə əlaqələndirirlər. (Bizimyo)

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;

- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;

- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;
Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan "Yeni Müsavat" - 0.60 AZN və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.
Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:

Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22
- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Deputatdan Maliyyə Bazarına Nəzarət Palatasına sət ittiham

Əli Məsimli: "Belə çıxır ki, vətəndaş aldığı 9 min manatım müqabilində 23 min manata yaxın borc ödəməlidir"

"Aradan altı ay keçməsinə baxmayaraq, bizim, deputat həmkarım Vahid Əhmədovla mənim aidiyyəti orqanlara göndərdiyimiz təkliflərlə bağlı hələ ki yekun rəy almamışıq".

Deputat Əli Məsimli "Yeni Müsavat" a açıqlamasında belə deyib. Deputat qeyd edib ki, Vahid Əhmədov bu məsələni iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin iclasında növbəti dəfə qaldırdandan sonra Maliyyə Bazarına Nəzarət Palatasının (MBNP) rəhbərliyi Prezidentin iqtisadi islahatlara üzrə köməkçisinə göndərdikləri rəyin bir nüsxəsini onlara göndərmişdir: "Əslində ona obyektiv rəy demək olmaz. Çünki birincisi, maliyyə sektoru üzrə yetərinə səlahiyyət əldə etmiş Palata həmin səlahiyyətlərə adekvat ölkə miqyaslı məsuliyyət də daşmalı, artıq öz üzərinə düşən vəzifələri də reallaşdırmağa başlamalı və xarici valyutada olan kreditlərlə problemin həllində daha çox maraqlı qurum olmalıdır. Amma onun rəyində bu qurum problemin həllinə marağı olmayan tərəf kimi görünür. İkincisi, bizə göndərilən rəydə MBNP birmənalı şəkildə bankların tərəfini tutur. Üçüncü, məhz bu səbəbdən palatanın rəyi yarımqıç, reallaşdırdan uzaq, sadəcə, təkliflərimizin diqqətdən kənar saxlanılmasına yönəlmiş uğursuz bir cəhddir".

Ə. Məsimli dedi ki, fikirlərini əsaslandırmaqdan ötrü həmin rəydən bizi təkzib etməkdən ötrü yazdıqları reallıqdan uzaq bir cümləni nəzərə çatdırması kifayətdir: "Xalqın bankların zülmündən MBNP kömək dilədiyi bir vaxtda palatamız bizim təkliflərin əhəmiyyətini azaltmaq məqsədilə prezidentin islahatları üzrə köməkçisinə göndərdiyi rəyde yazır ki, "MBNP banklar ilə apardığı intensiv dialoq və məsləhətləşmələr, habelə bankların prudenşial hesablarının təhlili göstərir ki, banklar xarici valyuta-

dakı problemlə kreditlərin həlli ilə bağlı əhəmiyyətli güzəşt edirlər". Banka dollarla borcu olan vətəndaşlar isə bizə yazır ki, bankdan manat hesabı ilə 9 min manat kredit götürüb. Hər ay 371 manat olmaqla, 5 min manata yaxınını ödəyib. İndi bankdan deyirlər ki, əlavə 11207 dollar da ödəməlisiniz. İndiki kursla bu 18 min manatdan artıq pul ələyir. Belə çıxır ki, vətəndaş aldığı 9 min manatın müqabilində 23 min manata yaxın borc ödəməlidir. İndi kimə inanaq, Maliyyə Bazarına Nəzarət Palatasına, yoxsa borc tələsinə salınmış vətəndaşa?"

□ **ELSAD**

Müsavatın Məclis üzvü vəfat etdi

Müsavat Partiyasının Məclis üzvü Könül Mirzəyeva vəfat edib. Bu barədə APA-ya Müsavat Partiyasının Mərkəzi Aparatının rəhbəri Gülləğa Aslanlı məlumat verib.

O bildirib ki, K. Mirzəyeva uzun sürən xəstəlikdən sonra 40 yaşında dünyasını dəyişib.

Dolların bu günə olan məzənnəsi - 1,6006 manat

Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) oktyabrın 11-nə olan USD/AZN rəsmi məzənnəsini açıqlayıb.

AMB-dən "APA-Economics"ə verilən məlumata görə, USD/AZN rəsmi məzənnəsi dəyişməyərək 1,6006 səviyyəsində müəyyən olub. Qeyd edək ki, dünən də dolların məzənnəsi 1,6006 manat olub.

QHT Şurası müstəqilliyimizin 25 illiyinə dair konfrans keçirəcək

11 oktyabr 2016-cı il, saat 11:00-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin 25 illiyinə həsr edilən konfrans keçirəcək.

Bu barədə müsavat.com-a QHT Şurasından məlumat verilib. Tədbir bu ünvanda baş tutacaq: «Park Inn» hotelinin "Dan Ulduzu" zalı, Azadlıq prospekti 1.

"Nardaran işi" üzrə qruplardan birinin istintaqı yekunlaşdı

Ötən il noyabrın 26-da Bakının Nardaran qəsəbəsində baş vermiş insidentlə bağlı saxlanılan şəxslərdən 12 nəfərin cinayət işi üzrə ibtidai istintaq başa çatıb. APA-nın məlumatına görə, vəkillər cinayət işinin materialları ilə tanış olublar. İş yaxın günlərdə baxılmaq üçün məhkəməyə göndəriləcək.

Qeyd edək ki, ötən il Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları Nardaran qəsəbəsində keçirdiyi əməliyyat nəticəsində "Müsləman Birliyi" hərəkatının rəhbəri Taleh Kamil oğlu Bağırov, Elman Seydämir oğlu Ağayev, Zülfüqar Sədrəddin oğlu və digərləri saxlanılıb.

Əməliyyat zamanı 2 polis əməkdaşı, 4 nəfər isə qəsəbə sakinləri həlak olub.

Saxlanılan şəxslərin cinayət işi üzrə istintaq 3 yerə ayrılıb. Hazırda Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində Taleh Bağırov və digər 18 nəfərin məhkəməsi davam etdirilir. Hazırda istintaqı başa çatdıran 12 nəfərdən başqa digər 12 nəfərdən ibarət qrupun cinayət işi üzrə ibtidai istintaq davam etdirilir.

Bu gün referendumun nəticələri təsdiqlənəcək

Oktyabrın 11-də Mərkəzi Seçki Komissiyası 26 sentyabrda keçirilən referendumun yekun nəticələrini təsdiq edəcək. Bundan sonra konstitusiyaya edilən dəyişikliklər qüvvəyə minəcək.

Bu barədə müsavat.com-a məlumat daxil olub. MSK-nın bu məqsədlə keçiriləcək iclasının vaxtı da təyin edilib-saat 16.00.

Qeyd edək ki, 26 sentyabrda keçirilən referendumun nəticələrinə görə, seçkidə iştirak edənlərin 92 faizi konstitusiyaya təklif edilən dəyişikliklərə "hə" deyib. Mərkəzi Seçki Komissiyası referendumun baş tutduğunu və nəticələri sentyabrın 27-də elan edib. Lakin hələ ki referendumun nəticələri, yəni konstitusiyaya edilən dəyişikliklər rəsmi qüvvəyə minməyib.

Seçki Məcəlləsinin 138.1 və 138.4 maddəsinin tələbinə görə, referendumun yekun vurulması və referendumun nəticələrinin rəsmi bildiriş kimi elan edilməsi səsvərmə günündən başlayaraq 25 gündən gec olmayan müddətdə MSK tərəfindən həyata keçirilməlidir. Bu isə o deməkdir ki, nəticələr rəsmi bildiriş kimi ən gec oktyabrın 21-dək elan edilməlidir.

Seçki Məcəlləsinin 140-cı maddəsinin tələbinə görə isə referendum yolu ilə qəbul edilmiş qərarın və referendumun yekunları haqqında rəsmi elanın dərc edilməsi səsvərmə günündən ən gec 30 gün keçmədən MSK tərəfindən həyata keçirilməlidir. MSK ən gec oktyabrın 26-dək bu tələbi reallaşdırmalıdır. Məhz bundan sonra referendumun nəticələri qüvvəyə minir və ölkə yeni dəyişikliklər edilmiş konstitusiyaya ilə idarə olunmağa başlaya bilər.

Ötən həftə "Yeni Müsavat" məlumat vermişdi ki, MSK-nın bu məqsədlə növbəti həftə toplantısı gözlənilir.

Referendumun nəticələri qüvvəyə mindikdən sonra ölkə prezidenti konstitusiyaya əsaslanaraq 1-ci vitse-prezident, vitse-prezidentlər təyin etməlidir. Hakimiyyət rəsmilərinin, iqtidara yaxın deputatların, bir sıra siyasətçilərin və ekspertlərin indiyə qədər verdiyi açıqlamalarda, proqnozlarda referendumun nəticələrinin qüvvəyə minməsindən sonra ölkədə ciddi dəyişikliklərin, islahatların həyata keçiriləcəyi vurğulanır. Qeyd edilir ki, konstitusiyaya yeni dəyişikliklər idarəetmənin dəyişməsinə gətirib çıxaracaq. Konstitusiyaya dəyişikliyinə qədər Azərbaycan prezidenti vəzifəsini icra edə bilmədikdə onun səlahiyyətləri baş nazirə keçirdisə, dəyişiklikdən sonra birinci vitse-prezidentə keçir.

□ **E.SEYİDAĞA**

Kədarli AŞ hekayəsi

Xalid KAZIMLI

Vaxt vardı, Avropa Şurasına, eləcə də bu qurumun Parlament Assambleyasına ölkəmizdə böyük ümidlər vardı.

Hətta Azərbaycan bu quruma daxil olanda çoxları düşünürdü ki, AŞ-nin üzvü olmaq avtomatik olaraq Avropa ailəsinin üzvü olmaq deməkdir və bundan sonra insan haqları, söz və mətbuat azadlığı, azad seçkilər və demokratiya ilə bağlı problemlər sürətlə həll olunacaq.

Buna ümid böyük idi. Çünki bütün bunlar Avropa Şurasının təməl prinsipləri idi, qurum demokratiya və insan haqları məsələsini öz prioritetləri sayırdı.

İlk vaxtlarda müxalifət düşərgəsi bu xüsusda nə qədər optimist idisə, iqtidar düşərgəsi bir o qədər endişəli idi. Müxalifətçilər Avropa ailəsinə qoşulmağa iki illi razıydılar, amma iqtidar komandasının üzvləri yüzdə doxsan narazı idi, amma bu izdivaca müqavimət göstərmək fikrində və halında deyildi.

Əslində Azərbaycanın Avropaya yaxınlaşması, onun nüfuzlu üstqurum təşkilatlarına üzv olması dövlət müstəqilliyimizin əsas təminatçısı sayılırdı. Hesab olunurdu ki, Rusiyaya təhlükəli dərəcədə yaxın olmaq bir şey deyil, Rusiya ilə Avropanın arasında olmaq, balans siyasəti yeritmək daha düzgün olar.

Bu strategiya cəlbədicə idi və sonradan özünü doğrultdu, amma AŞ üzvü olduğumuz yeni vaxtlarda hakimiyyət adamlarının əsas narahatlığı azad, qanuni və dürüst seçkilər keçirməyə məcbur olacağına görəydi.

Fəqət AŞ üzvü olduğumuzdan sonra keçirilən ilk seçkilər, onun nəticələri və AŞ-nin, ATƏT-in, eləcə də bu təşkilatların lideri olan dövlətlərin reaksiyası göstərdi ki, hakimiyyət üçün əndişə ediləcək bir durum yoxdur.

Adları çəkilən beynəlxalq təşkilatlar seçkilərin dünya və Avropa standartlarına uyğun keçirilmədiyini qeyd edərək bildirdilər ki, çatışmazlıqlarla yanaşı bu seçkilər irəliləyən doğru addımdır.

Beləcə, Azərbaycan seçkidən-seçkiyə öz bildiyi kimi "irəli addımlamaq"da, AŞ, ATƏT "standart"lardan danışmaqda, "gələcəkdə daha mükəmməl seçki keçirmək üçün tövsiyə" verməkdə idi.

Ölkə müxalifəti hər seçkidən sonra AŞ PA-nın mövsümi sessiyasında Azərbaycanda seçki məsələsi ilə bağlı prinsiplər və sərbəst debatların olacağını, saxtalaşdırılmış seçkinin nəticələrinin tanınmayacağını gözləyirdi.

Doğrudan da bəzən sessiyada Azərbaycan hakimiyyətinə yönəlik tənqidlər olur, tənqidi hesabatlar, məruzələr səslənirdi, ancaq iş ciddi qərara gələndə növbəti "tövsiyələr" verilirdi.

Bu minvalla ölkəmizdə AŞ-nin, ATƏT-in nüfuzu zədələndi, eləcə də bu qurumların parlamentlərinin hansısa prinsiplər qərarlar verəcəyinə ümid öləzidi. AŞ PA üzvü olan ayrı-ayrı prinsiplər deputatların pozitiv fəaliyyəti nə qurumun fəaliyyətinə yönəldici, nə də nüfuzunun sarsılmaqda davam etməsinə durdurucu təsir etmirdi.

Sonradan daha pis yenilik oldu - artıq AŞ PA rəhbərliyi Azərbaycana prinsiplər və dürüst deputatları göndərməmək xətti götürdülər. Çünki onlar gəlib hər şeyi gördükləri kimi yazır, hər kəslə görüşür, iqtidar adamları ilə anlaşır, ən əsası burada onlara verilən hədiyyələrdən imtina edirdilər.

AŞ PA Qross və Herkel kimi deputatları hakimiyyətlə anlaşılan, müxalifətlə məsafə saxlayan, neqativ halları görməyən həmməruzəçilərlə, missiya rəhbərləri ilə əvəz etdi.

Azərbaycanda "demokratik seçki məsələsi" belə həll olundu. İndi AŞ PA-nın mövsümi sessiyalarından "prinsiplər qərarları" gözləyən, mədəd uman yoxdur.

Ona görə də Avropa Şurası Parlament Assambleyası bürosunun dünənki toplantısında Azərbaycanda keçirilmiş 26 sentyabr referendumunun nəticələrinə dair memorandumun yekdilliklə təsdiqlənməsi gözlənilən idi. Heç kim əksini gözləməyirdi.

Əgər AŞ PA missiyası belə qənaətə gəlibse ki, referendum ölkə qanunvericiliyinə və Azərbaycan Konstitusiyasına uyğun təşkil edilib, qanuni və legitimdir, demək, uzun illər boyunca AŞ PA-ya bəslənən ümidlər daşa çırpılıb.

Eyni zamanda bu, Avropa dəyərlərinin iflası deməkdir. Onsuz da bu ölkədə iqtidar düşərgəsi vahid orqanizm kimi çıxış edərək Avropaya, onun prioritet saydığı dəyərlərə qarşıydı, indi müxalifət və xalq da Avropanın üstqurum təşkilatlarının etibarını, prinsiplərini gördü.

Məşhur bir atalar sözündə deyilir ki, suda batanın xilasını yalnız öz əllərindədir.

2013-cü il prezident seçkilərindən 3 il keçdi. Həmin il 9 oktyabrda baş tutan Azərbaycan Respublikası Prezidenti postuna keçirilən seçkilər VII rəsmi ümumillik seçki idi. 2013-cü ilin oktyabr ayının 9-da keçirilən seçkidə 10 namizəd rəsmi qeydiyyatla alaraq iştirak edirdi. MSK-nın rəsmi açıqlamasına görə seçici fəallığı 72.31 % olmuşdu. Yeni Azərbaycan Partiyasının namizədi İlham Əliyev 3-cü dəfə, 84, 5 % səsle seçkilərdə qalib gəlmişdi. Demokratik Qüvvələrin Milli Şurasının namizədi Cəmil Həsəni 5,53 faiz səsle ikinci yeri, Ümid Partiyasının namizədi İqbal Ağazadə isə 2,40 faiz səsle üçüncü yeri tutmuşdu.

Sözündən seçkilər bir çox özəlliyi ilə fərqlənirdi. 9 oktyabr prezident seçkisi müstəqil Azərbaycanın tarixində "ən bahalı seçki" idi. Belə ki, dövlət büdcəsindən seçkiyə təxminən 42,5 milyon manat (42 450 176 manat) vəsait ayrılmışdı. Bu xərclər müxtəlif istiqamətlər üzrə (o cümlədən əməyin ödənişi üçün 10 339 450 manat, əmək haqqı üzrə 10 339 450 manat, maşın və avadanlıqlar üçün 1 631 300 manat, digər seçki tədbirləri üçün 9 656 239 manat, həmçinin digər xərclər üçün) olub.

9 oktyabr seçkilərinin daha bir özəlliyi Rusiyada yaşayan məşhur kinorejissor, yazıçı Rüstəm İbrahimbəyovun təmsalında Milli Şura adlı bir qurumun yaradılması, İbrahimbəyovun prezidentliyə namizədliyinin irəli sürülməsi idi. Belə bir hadisə Azərbaycanda seçkilərdə ilk dəfə idi yaşanırdı və bir çoxları açıq şəkildə bəyan edirdi ki, Milli Şura və Rüstəm İbrahimbəyovun namizədliyi Rusiyanın projesidir. Kreml bu proje ilə Azərbaycan iqtidarına təzyiq edirdi. Seçki kampaniyasının gedişində isə hakimiyyət R.İbrahimbəyov kartını onun namizədliyini qeydə almaqla zərərsizləşdirdi. Bu zaman Milli Şura yeni namizəd axtarışına

2013-cü ilin prezident seçkisindən 3 il keçdi

Əli Əliyev: "Konstitusiyaya islahatlarından irəli gələn dəyişikliklərdən Kreml narahatlıq duysa, dekabrda gözlənilən seçkilərdə 2013-cü il prosesləri başqa ssenariyə təkrarlana bilər"

Çıxmalı oldu və professor Cəmil Həsəninin üzərində dayanıldı. C.Həsəni qeydiyyata alındı və təbliğat-təşviqat kampaniyasında İTV-dən hakimiyyətə, şəxsən ölkə prezidentinə qarşı sərbəst çıxışlar etməklə seçki gərginliyini bir qədər də artırdı. Lakin bütün bunlar seçkinin öz axarı ilə getməsinə və hətta prezidentin qələbəsinə mane ola bilmədi. Səbəblərdən biri o idi ki, Moskva Milli Şura proqramını hər bir mərhələ üçün özünə lazım olan həddə qədər istifadə edib. Həmin hədd isə heç də Milli Şuranı hakimiyyətə gətirmək deyildi. Milli Şura, sadəcə, bir təzyiqli mexanizmi olaraq yaradılmışdı...

Ölkəni qarşıda yeni prezident seçkiləri gözləyir. Ola bilər ki, bu, yaxın aylarda da baş versin. Bu olmasa belə, uzağı iki ildən sonra seçki keçirilməlidir.

Bəs 2013-dəki hadisələrə bənzər proseslərin yenidən yaşanması mümkündürmü?

2013-cü ildə Rüstəm İbrahimbəyov-Milli Şura projesinə qarşı olan siyasətçilərdən sayılan VIP sədri Əli Əliyev bildirdi ki, prezident seçkiləri bu ilin sonuna qədər keçirilməlidir. İqtidar dünya proseslərini bilməmiş deyil: "Qərb, konkret olaraq ABŞ-Rusiya münasibətləri Karibi krizindən sonra yarım əsrdə ilk dəfə belə gərgin vəziyyət alıb. Hər iki tərəf hədə səviyyəsində ritorikaya yol verir. Azərbaycan hər iki tərəfin maraqlı çevrəsində olan siyasi-coğrafi məkandır. Cənubi Qafqazda kilid dövlət məhz Azərbaycandır. Bu baxımdan, Azərbaycan uğrunda toqquşma ABŞ-dəki prezident seçkilərindən sonra gözlənilir. Köh-

nə administrasiyanın kəskin addım atacağını düşünürəm. Ona görə də ehtimal etdiyimiz, dekabrda gözlənilən prezident seçkiləri ABŞ-in təzyiqi altında keçməyəcək. Referendum göstərdi ki, Qərb bütövlükdə mövcud YAP iqtidarına loyalla yanaşır. Əgər yeni düzəndən, yeni yeni konstitusiyaya islahatlarından irəli gələn dəyişikliklərdən Kreml narahatlıq duysa, o zaman 2013-cü il prosesləri başqa ssenariyə təkrarlana bilər. Yeri gəlmişkən, həmin hadisələrin də

arxasında Moskva hiyləsi açıq görünürdü. O zaman da Rusiya Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə yeni şəxs gəlməsin deyər, İbrahimbəyov və Milli Şura hoqqasını ortaya atmışdı. Mübahisə etmək istəyən varsa, İbrahimbəyovun hazırda harada yaşadığını araşdırıb, mükəlliminin yanlış olduğunu anlasın".

Partiya sədri istisna etmir ki, o dövrdən daha ağır durumda olan Rusiya yeni Azərbaycan düzenində özünü görə bilmədiyindən, fəsad təşəbbüsü göstərsin: "Lakin böyük mənada ciddi müdaxiləni, hər halda, ehtimal etmirəm. Seçkilərin sakit tərzdə keçirilməsi üçün iqtidar əlindən gələni edəcək. Bütün hallarda fors-majorun baş verməsinə də istisna etmək olmaz".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

İsa Qəmbərin növbədən kənar prezident seçkilərinə hazırlaşdığı xəbəri yayıldı

Müsavatın başqan müavini xəbərə siyasi deyil, ironik reaksiya verib

26 sentyabrda keçirilən referendumun nəticələri qüvvəyə mindikdən sonra ölkədə növbədən kənar parlament seçkilərinin keçirilməsinin gözlənilməli barədə xəbərlər yayılmaqdadır.

Bir sıra ciddi siyasi analitiklər və siyasətçilər də növbədən kənar seçkilərin keçirilmə ehtimalının yüksək olduğunu bildirirlər. Növbədən kənar parlament seçkiləri keçirilməyi halda müxalifətin həmin seçkilərdə iştirak edib-etməyəcəyi barədə isə onlar özləri hələlik heç bir mövqə bildirməyiblər.

Bəzi iddialara görə isə Azərbaycanda növbədən kənar prezident seçkilərinə hazırlıq gedir. Artıq dairə seçki komissiyalarının sədrləri bu barədə qeyri-rəsmi təlimatlandırılıb. Yeni seçiləcək prezident 7 il ölkəni idarə edəcək.

Politika.az saytının yaydığı xəbərə görə, Müsavat Partiya-

sının keçmiş başqanı İsa Qəmbər prezidentliyə namizəd olacaq. İsa Qəmbər Müsavatın namizədi kimi irəli sürüləcək.

Qeyd edilir ki, partiyanın son qurultayında İsa Qəmbərin 2018-ci ildə keçiriləcək prezident seçkilərində Müsavatın namizədi olacağı bəyan edilib. Ancaq referendumdan sonra növbədən kənar prezident seçkiləri olacağı ehtimalı İsa Qəmbərin prosesə qoşulmasını tələşdirib.

Daha sonra deyilir ki, partiya seçkilərə ayrılıqda gedəcək və digər müxalif partiyalarla mütəfiqlik etməyəcək, artıq bu barədə Müsavat Partiyasının Divan iclasında ilkin qərar verilib.

Xəbərdə həmçinin vurğulanır ki, Müsavatın başqan müavini Tofiq Yaqublu partiyanın bu mövqeyinə qarşı çıxıb və növbədən kənar prezident seçkilərinə gediləcəyi halda Milli Şura

ilə əməkdaşlıq olunmasını təklif edib. Lakin İsa Qəmbər və başqan Arif Hacı Tofiq Yaqublunun bu fikrinə qəti etiraz ediblər. Partiya rəhbərliyi birmənalı şəkildə T.Yaqublunun nəzərinə çatdırıb ki, bu təşəbbüslərə birləşməlik son qoysun və Milli Şura ilə əməkdaşlıq söhbəti birləşməlik qapansın.

Müsavat Partiyası başqanının müavini Elman Fəttah isə İsa Qəmbərin növbədən kənar seçkiyə gəlməyə hazırlaşdığı və Müsavatda seçkiyə hazırlıq istiqamətində müzakirələr getdiyi barədə yazılanları sosial şəbəkədə bir cümlə ilə təkbiz edib: "Göbəkə sayın uydurmaqları".

□ **E.SEYİDAĞA**

"Beynəlxalq Bank işi" nə görə həbs edilənlərin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi oktyabrın 10-da davam etdirilib. Prosesdə Beynəlxalq Bankın sabiq rəhbəri Cahangir Hacıyev, bankın filial direktorları işləmiş Anar Sultanov, İlqar Abdullayev, Yusif Ələkbərov, Kənan Orucov, Məmməd Cahangirov "İnter Security" MMC-nin direktoru işləmiş İbrahim Hüseynov və Bakı Fındıq Zavodunun direktoru işləmiş Azad Cavadov mühaكىmə olunurlar.

Musavat.com-un məhkəmə prosesində iştirak edən müxbiri xəbər verir ki, hakim Əfqan Hacıyevin sədrliyi ilə keçirilən məhkəmə prosesində Cahangir Hacıyev son sözlə çıxış edib.

O, çıxışında istintaqın düzgün aparılmadığını və özünün də istintaqdan yayınmayaraq həqiqətlərin açılması üçün bacardığını etdiyi söyləyib: "Bu iş 1 il 6 aydır davam edir. Ötən il aprelin 1-də mənə çağırıldılar. Xaricdə olsam da qayıtdım. Dövlət ittihamçısı belə bir ifadə işlətdi ki, o zaman mən şahid qismində çağırıldığım üçün gəlmişəm. Guya gəlməyə də bilərdim. Ancaq qətiyyətlə belə deyil. İstənilən halda gəlib istintaqla əməkdaşlıq edəcəkdim. Cinayət işi mayın 2-də qaldırılıb, amma hamıya məlumdur ki, bu işi başlamazdan əvvəl ən azı bir ay bunun üzərində işləyiblər. Mən bu sistemdə 20 ildən artıq işləmiş adamam. Çağırılanda gəldim və xahiş etdilər ki, kreditlərin qaytarılmasında kömək edim".

Cahangir Hacıyev cinayət işinin özünün müavini olmuş Emin Mustafayevin ərizəsi əsasında açıldığını və onun kimlərsə tərəfindən idarə olunduğunu bildirib: "Cinayət işi idarə heyəti sədrinin birinci müavini Emin Mustafayevin məktubu əsasında başlanıb. Emin Mustafayevdən soruşmağa imkan yaratmadınız ki, axı sən nəyin əsasında Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinə müraciət etməsən? Sənə bu göstərişi kim verib? Nə vaxtdan mülki işlərə bu idarə baxır? Ora müraciət etməyi sən müəyyən etməsən, yoxsa himayədarların?"

"Azərbaycan 350 milyon da burada itirdi"

Əvvəlki proseslərdə də olduğu kimi, C.Hacıyev yenə də maliyyə nazirini ittiham edib: "Praktika belədir ki, kreditlər qaytarılmırsa, məhkəməyə verib, girova yönəldilir. Bütün bunlara baxmayaraq, istintaqla əməkdaşlığa başladım. Qısa müddətdə kreditlərin qaytarılması ilə bağlı böyük işlər görüldü. Həmçinin Moskvadakı törəmə bankın kreditlərinin qaytarılması məsələsində. Bu məsələ dövlət başçılarının səviyyəsində- Rusiya prezidentinin Bakıya səfəri zamanı müzakirə olundu, xeyir-dua verildi. Lakin Maliyyə Nazirliyi, bankın menecmenti tərəfindən qarşısı alındı və nəticədə kreditlər batdı. Yaxud Metanon zavodu ilə bağlı "Qazprom"la danışıq-

lar aparılmışdı, 2 milyard kubmetrlik qazla bağlı razılaşma olmuşdu. Ancaq bunun da qarşısını Maliyyə Nazirliyi aldı. Metanon zavoduna qoyulan 600-700 milyon dollar da getdi. İndi soruşan lazımdır ki, niyə Metanon zavodu işləmir? Yaxud da başqa bir misal: Albaniya neftayırma zavodu: Şirkət də tapılmışdı, amma buna da imkan vermədilər. Azər-

mindən anlayışı yoxdur. Anlayışı olmayan qurum istintaqla necə apara bilər? Gördüyünüz iş göz qabağındadır. İstintaqla əməkdaşlıq etməyimə, kreditlərin qaytarılmasında köməyimə baxmayaraq, heç bir əsas olmadan dekabrda həbs olundum. İstintaqdakı qanunsuzluqlardan sonra ümidimiz var idi ki, bəlkə məhkəmədə bizi eşidərlər. Əfsuslar olsun ki, bu-

olaraq verilən 47 milyon təyyarə biletinə, gözəllik salonlarına xərcləmək fiziki olaraq mümkün deyil. Onda gərək sutkanın 24 yox, 25 saatını təyyarədə uçuşan. Bir daha bildirim ki, verilən kreditlər kredit kartlarından nağd şəkildə çıxarılıb və səhmlər alınıb. Prokuror da Samir Şərifovun dediklərini təkrarlayır və deyir ki, bu bir cibdən o biri cibə qo-

lari özünü qaytarıblar. Onlar nə "İnterpol"u, nə də Britaniya qurumlarını qane elədi. Kor-peşman qayıtdınız. 2005-ci ildən bəri ha çalışdılar ki, mən və mənə yaxın adamların nəyisə mənimsəməsi və talaması ilə bağlı fikir yaratsınlar. Ancaq heç nəyə nail olmadılar. Təkcə 2014-cü ildə Beynəlxalq Bankın 25 milyon xalis gəliri olub və mən bankı bu cür

1300 bankı var idi. Bizim bank qısa müddətdə ilk yüzlükdə idi. Bu gün Rusiyadan kriminal cəlb edir, ona-buna yalvarırsınız ki, kreditləri qaytarasınız. Sankt-Peterburqda çirkli pulların yuyulması ilə bağlı cinayət işi başlanıb. Budur sizin əldə etdiyini nəticə. Üreyimdə çox şey var. Çox da danışa bilərdim. Buna başqa mənə verməyin, ümummilli liderin bir

Cahangir Hacıyevdən Samir Şərifova 350 milyonluq korrupsiya ittihamı

Həbsdə olan sabiq bankir son sözündə ilginclik açıqlamalar verdi; "Üreyimdə çox şey var. Çox da danışa bilərdim"; "Hacı Məmmədov işində məndən 20 milyon istədilər"

baycan 350 milyon da burada itirdi".

"7500-8000 adama stop qoyulub"

C.Hacıyev həbs edildikdən sonra ailəsinin "terrora" məruz qaldığını, bacısının heç bir günahı olmadığı halda ölkədən çıxışına stop qoyulduğunu söyləyib: "Cinayət işi başlanan gün - mayın 2-də Azad Cavadov həbs edildi. Bununla nəinki Azərbaycanda, həmçinin qonşu ölkələrdə də misli görünməyən "terror" baş verdi. Bu günün özündə də 7500-8000 adama stop qoyulub. Bir çoxlarına da 500-800 dollar kreditə görə. Bizim yaratdığımız minlərlə iş yeri donduruldu. Bacımın banka nə aidiyyəti var ki, ona da stop qoyulub? Rəhmətə gedən anamın mülkiyyəti ilə bağlı sənədi niyə ASAN xidmət və digər qurumlar təsdiq etmədi? Bütün bunlara "terror" deməyə, bəs adını nə qoyaq?"

Sabiq bankir həm istintaqda, həm də məhkəmədə işin düzgün araşdırılmamasından gileyənib: "Mən istintaqa 11 dəfə ifadə vermişəm. Bir-bir hamısını açıb göstərmişəm ki, fiziki şəxslərin adına verilmiş kreditlər hardadır? "Bando-

rada da eşitmədilər. 30 vəsatətimizdən biri də təmin olunmadı. İstintaqda sanki bizimlə yerlərini dəyişmişdilər. Onlar ittihamı sübut etməkdənsə, biz günahsızlığımızı sübut edirdik. Burada elə adamlar var ki, onları həyatımda 1-2 dəfə görmüşəm. Hansı mütəşəkkil dəstədən söhbət gedir? Nə istintaq, nə də məhkəmə özünə zəhmət verib, həqiqəti araşdırmaq istəmədi. Azad Cavadovun evinə iki ay sonra silah atdıqları kimi, heç olmasa, mənim də üzümə bir adam gətirib qoyardılar".

"47 milyon gözəllik salonlarına xərcləmək fiziki olaraq..."

Ailə üzvlərinin gözəllik salonlarına, istirahətə xərclədiyi pulların məhkəmə zalında səsləndirilməsinə narazılığını bildiren sabiq bankir bunun qeyri-etik olduğunu söyləyib: "Kreditlərə gəlincə isə Moskvada törəmə bankın işçilərindən soruşmaq lazım idi ki, bu vəsaitlər hara gedib? Ailə üzvlərimə və mənə aid kartlarda xərcləmələri prokuror bəh-bəhlə sadaladı. Əvvəla, kimin hansı gözəllik salonuna, təyyarəyə pul xərclədiyini sadalamaq nə qədər etikdir? İkincisi də həmin kreditlər çoxdan ödənilib. Mənə ittiham

ylmadır. Kimin cibinə qoyulub? Cahangir Hacıyevin? Bankın cibinə qoyulub da. 2015-ci il dekabrın 6-da "Bando"da Ramil Usubov, Zakir Qaralov və Azər Bayramovun (maliyyə nazirinin müavini - İ.M) iştirakı ilə bu məsələ müzakirə olundu. Azər Bayramov orda dedi ki, bu qədər vəsait səhmlərin alınmasına gedib. Niyə imkan vermədiniz ki, həmin adama bu barədə bir-bir sual verək?"

"Mənə 17 il iş istəyirsiniz? Lap 117 il olsun"

C.Hacıyev mənimləndiyi deyilən pulların bir hissəsinin Maliyyə Nazirliyinin və Beynəlxalq Bankın indiki rəhbərliyinə aid olan şirkətlərdə olduğunu söyləyib: "Bunu yoxlasaydınız, görürdünüz. O zaman Vergilər Nazirliyi tərəfindən bu işlə bağlı 80-dən artıq cinayət işi başlanmışdı. Onlar daha peşəkar işləmişdilər. Həmin işlərə baxsaydınız, görürdünüz ki, vəsaitlər hara gedib.

Bu cinayət işində mənimləndiyi deyilən pulların bir hissəsinin Maliyyə Nazirliyinin və Beynəlxalq Bankın indiki rəhbərliyinə aid olan şirkətlərdə olduğunu söyləyib: "Bunu yoxlasaydınız, görürdünüz. O zaman Vergilər Nazirliyi tərəfindən bu işlə bağlı 80-dən artıq cinayət işi başlanmışdı. Onlar daha peşəkar işləmişdilər. Həmin işlərə baxsaydınız, görürdünüz ki, vəsaitlər hara gedib.

Son sözünün davamında Böyük Britaniyada yaşayan arvadının arxasınca əməliyyat qrupunun göndərilməsi haqda danışan C.Hacıyev bunları əlavə edib: "Nə edə bildiniz? Kimisə getirə bildiniz? 2005-ci ildə də Hacı Məmmədov məsələsində bu cür yollarla məndən 20 milyon pul istəmişdilər. Uşaqlarımın yaşadığı evi, bir maşınım var idi, onu qiymətləndirdilər. Maliyyə Nazirliyinin qeyri-rəsmi sözcüsü olan bəzi saytlar mənim milyardlarımdan, təyyarələrimdən yazır. Hardadır mənim təyyarələrim? Tapa bildiniz? Kişinin heyfini qadından almazlar. Apardığınız sənəd-

təhvil vermişəm. 15 il ərzində banka rəhbərlik etdiyim dövrdə dövlətdən bir qəpik də alınmayıb. İndi isə bank dərin problemlərlə üz-üzə qalıb. Prezidentin qərarı ilə dövlət büdcəsindən 6 milyard pul ayrıldı. Bəhanə edirlər ki, xaricdən cəlb etmələr bahadır və ona görə də Neft Fondundan da 1 milyard alıblar. Mənim rəhbərlik etdiyim dövrdə nəinki mənim, hətta işçilərimin bir sözlü ilə bir günə 100-200 milyon xaricdən vəsait cəlb edə bilirdik. Görün, etibar necə itiriblər ki, xarici banklar bunlara pul vermirdi. Məcbur olub Neft Fondundan götürüblər. Mərkəzi Bank tərəfindən dəfələrlə yoxlamalar olub. Audit Komitəsi Maliyyə Nazirliyinin işçilərindən ibarət idi. Onların hamısının bank sistemində əlçatımlığı var idi. Əgər hansısa bir pozuntu var idisə, niyə üzə çıxarmırdılar? Bugünlərdə "Bank Standard"ın lisenziyası ləğv olundu. Ölkənin 5-ci bankıdır. Buna görə kimsə cavab verməlidir və verəcək də".

"Bu günün sabahı da var"

C.Hacıyev vaxtilə özünün və tələbə yoldaşı Azad Cavadovun birgə həyata keçirdikləri layihələrin indi prezidentə yeni layihələr kimi təqdim edildiyini də açıqlayıb: "Prokuror çıxışında dedi ki, mənim daxilən səhvimi etiraf etdiyimi düşünür. Mən nə daxilən, nə də zahirən heylsələnmiyəm. Əksinə, fəxr edirəm ki, minlərlə iş yeri yaratmışam. Yüz minlərlə adama çörək vermişəm. "Aqrarkredit" prezidentə müəyyən müəssisələri təqdim edir. Yeni iş yerlərinin yaradılması, kənd təsərrüfatının inkişafı kimi. Halbuki həmin işləri biz görmüşük. Məsələn, Xaçmazda 5 min hektar fındıq bağını barədə prezidentə məruzə edirsiniz. Halbuki həmin əraziləri siz yox, Azad Cavadov yaradıb. Tütüncülük, pambıqçılıq - ümumiyyətlə iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunun 50 faizini biz yaratmışıq. Ümummilli lider Heydər Əliyevin tapşırığı ilə 2 həftə ərzində Rusiyada törəmə bankı açdıq. Rusiyanın

sözü var idi ki, "dünya mübarizə dünyasıdır". Ancaq yaddan çıxarmayın ki, bu günün sabahı da var".

"Samir Şərifov "Azərişaat"a ayrılan 350 milyon götürüb"

C.Hacıyev "Beynəlxalq bank işi" nə görə Britaniya vətəndaşının Azərbaycanından çıxışına qadağa qoyulduğunu və bir müddət də həbs edildiyini söyləyib: "Nədir ki, bura sərmayə qoyub. "İnter"ın prezidenti Bolqarıstan vətəndaşı 1 il 6 aydır ki, ölkədən çıxışa bilmir. Yazıq başa düşə bilmir ki, onu burda niyə saxlayıblar? Biz həm istintaqla əməkdaşlıq etdik, həm də cinayətin harda olduğunu göstərdik. Siz araşdırmadınız. Deyəcəksiniz ki, bu məsələnin sənə aidiyyəti yoxdur, amma birbaşa aidiyyəti var. Samir Şərifov təkcə "Azərişaat"a ayrılan vəsaitlərdən 350 milyon götürüb. Buna cinayət deyilmir. Niyə? Bu işi araşdırmaq üçün niyə Bülent Karanı getirmədiniz? Ola bilsin ki, bu gün kimsə toxunulmazdır. Amma sabahı bilmək olmaz. Məhkəmədən xahiş etməm, tövsiyə edə bilmirəm, kənd təsərrüfatının inkişafı kimi. Halbuki həmin işləri biz görmüşük. Məsələn, Xaçmazda 5 min hektar fındıq bağını barədə prezidentə məruzə edirsiniz. Halbuki həmin əraziləri siz yox, Azad Cavadov yaradıb. Tütüncülük, pambıqçılıq - ümumiyyətlə iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunun 50 faizini biz yaratmışıq. Ümummilli lider Heydər Əliyevin tapşırığı ilə 2 həftə ərzində Rusiyada törəmə bankı açdıq. Rusiyanın

Məhkəmə prosesində digər təqsirləndirilən İbrahim Hüseynov da son sözlə çıxış edib. O, irəli sürülən ittihamlarla razı olmadığını söyləyib.

Növbəti məhkəmə prosesinin vaxtı açıqlanmayıb.

Xatırladaq ki, dövlət ittihamçısı Fərid Nağıyev Cahangir Hacıyevə 17 il, Anar Sultanov, İlqar Abdullayev, Məmməd Cahangirov, Kənan Orucovun hər birinə 8 il, İbrahim Hüseynovla Yusif Ələkbərova 11 il, Azad Cavadova isə 12 il 11 ay azadlıqdan məhrum etmə cəzası tələb edib.

□ **İkinci MURADOV**

Oktabrın 10-da Türkiyənin İstanbul şəhərində 23-cü Dünya Enerji Konqresi öz işinə başlayıb. Tədbir 4 gün - oktyabrın 13-dək davam edəcək. Konqresdə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev də iştirak edir. Həmçinin toplantıya Rusiya prezidenti Vladimir Putin də qatılıb.

Toplantıda ilk olaraq Dünya Enerji Şurasının sədri Younghon David Kim çıxış edib.

Tədbirdə İlham Əliyev, Ərdoğan və Putinin yanaşı oturması da medianın diqqətini çəkib.

Tədbirin gedişində hər üç prezident çıxış edib.

"Biz Türkiyə ilə birgə enerji layihələri icra edirik". APA-nın məlumatına görə, bunu İlham Əliyev deyib. Dövlət başçısı bildirib ki, 100 il əvvəl Bakıda ilk neft çıxarılıb: "Dünyada ilk dəfə dənizdən də neft məhz Azərbaycanda, Xəzərdə çıxarılıb".

"Əsrin Müqaviləsi"ndən danışıq prezident bildirib ki, bu il Azərbaycan müstəqilliyinin 25-ci ildönümünü qeyd edəcək: "Azərbaycanın müstəqilliyində enerji layihələri böyük rol oynayıb. Bu gün Azərbaycan neftini dünya bazarına çıxarmaq üçün üç marşrut var. Bunlardan ikisi Qara dənizə, biri - Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri isə Aralıq dənizinə çıxır. Biz ilk dəfə Xəzər dənizi ilə Aralıq dənizini birləşdirdik".

Dövlət başçısı qeyd edib ki, Azərbaycanda təsdiq edilmiş qaz ehtiyatlarının həcmi 2,6 trilyon kubmetrdir: "Bu böyük qaz ehtiyatlarının daşınması üçün kəməre ehtiyac var idi. Azərbaycan və Türkiyə bu sahədə də liderlik etdi və TANAP layihəsinin tikintisinə start verdi. TANAP-ın daxil olduğu Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinin dəyəri 45 milyard dollardır. Azərbaycan və Türkiyə Cənub Qaz

Dəhlizinin həyata keçirilməsində liderlik keyfiyyətlərini göstərir. Enerji ölkələrin təhlükəsizliyində əsas amillərdən biridir".

Prezident bildirib ki, Türkiyənin dünya enerji sahəsində rolu getdikcə artır və bu ölkənin inkişafı, sabitliyi bütün dünyaya lazımdır: "15 iyulda Türkiyə şəərəflə çox çətin sınaqdan çıxdı. Xalq Rəcəb Tayyib Ərdoğanın ətrafında sıx birləşərək böyük qəhrəmanlıq göstərdi, qiyamın qarşısı alındı. Biz sizinlə fəxr edirik".

"Sülh üçün paylaşaq" 23-cü Dünya Enerji Konqresinin şüarıdır. Bizim əsas məqsədimiz enerjinin sülhə xidmət etməsinə nail olmaqdır".

APA-nın məlumatına görə, bunu İstanbulda 23-cü Dünya Enerji Konqresinin açılış mərasimində çıxış edən Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan deyib.

Afrika ölkələri ilə münasibətlərdən danışıq Türkiyə prezidenti deyib ki, Afrika qitəsində enerji təminatı problemi var: "Enerji problemi çözülmədən inkişafdan, səhiyyədən, sosial vəziyyətin yaxşılaşmasından danışımaq olmaz. Bu gün dünyada enerji təminatı olmayan 1 milyardan çox insanın 600 milyonu Orta Afrikada yaşayır. Ona görə də Türkiyə beynəlxalq platformalarda bu sahədə təşəbbüslərlə çıxış edir".

Türkiyənin enerji resursları baxımından xaricdən asılı oldu-

Azərbaycan, Türkiyə və Rusiya prezidentləri İstanbulda mühüm bəyanatlar verdilər

İlham Əliyev: "Azərbaycan və Türkiyə Cənub Qaz Dəhlizinin həyata keçirilməsində liderlik keyfiyyətləri göstərir"

ğunu söyləyən Ərdoğan bildirib ki, Türkiyə Orta Şərq və Xəzər hövzəsi başda olmaqla, dünyanın enerji resurslarının 1/3-nin olduğu coğrafiyada yerləşir: "Bakı-Tbilisi-Ərzurum və İran-Türkiyə qaz kəmərləri Türkiyənin bu sahədə qazandığı uğurlardır. Cənub Qaz Dəhlizinin onurğasını təşkil edən TANAP-ı inşa edirik. TANAP-ın davamı olacaq TAP-la Azərbaycan qazı Avropa bazarlarına çatacaq. Türkmənistan qazının da Cənub Qaz Dəhlizi ilə ixra-

cı üçün böyük səy göstəririk. Rusiya qazının ixracı ilə bağlı "Türk axını" layihəsi üzərində işimizi də davam etdiririk. Bu ilin sonunda, 2017-ci ildə böyük addımlar atacağıq. Beləliklə, qaz ticarətində bölgəmizdə etibarlı tərəfdaş kimi çəkimiz artacaq".

Türkiyə prezidenti qeyd edib ki, TANAP layihəsinin həyata keçirilməsi ilə Avropa üçün yeni alternativ ortaya çıxacaq.

Putin isə çıxışında deyib ki, neftin hasilatının dondurulması

və azaldılması enerji bazarının dayanıqlılığının qorunmasının yeganə yoludur. O vurğulayıb ki, Rusiya bundan sonra da global enerji bazarlarında neft və qazın etibarlı tədarükçüsü olacaq: "Karbonhidrogen erası bitmək üzrədir" demək üçün hələlik real əsas yoxdur".

23-cü Dünya Enerji Konqresində dünya enerji sənayesinin liderləri, beynəlxalq təşkilatları, "beyin mərkəzləri"ni, universitetləri, enerji və sənaye qurumlarını

təmsil edən 10 mindən çox nümayəndə iştirak edir. Konqres çərçivəsində keçiriləcək "Dünya enerji liderləri", "Gələcəyin enerji liderləri", "Enerji trilemması" mövzularında xüsusi sessiyalarda milli, regional və global miqyasda bərpə olunan enerjini təmin etmək üçün alternativ yollar axtarışında olan ölkələrin enerji nazirləri, biznes, maliyyə və elm sahələri üzrə tanınmış şəxslər ətrafı müzakirələr aparacaqlar.

□ **Hazırladı: M. MAHRIZLI**

Azərbaycan prezidenti müharibə düyməsini basdı?!

Ölkədəki siyasi qüvvələr Qarabağla bağlı yekdil mövqedən çıxış etməyə hazırdır

Prezident İlham Əliyevin hökumətin iclasında Qarabağ danışıqları ilə bağlı səsləndirdiyi fikirlər şok effekti yaradıb. Qeyd edək ki, dövlət başçısı faktiki olaraq Azərbaycanın təslimçisi sülhə vadar edildiyini təsdiqləyərək "bağlı qapılar arxasında nə qədər söhbətlər gedir, bizə nə qədər təzyiqlər göstərilir ki, Azərbaycan Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinə razılıq versin" deyib.

Prezidentin son açıqlamaları isə ondan xəbər verir ki, əslində Ali Baş Komandan cəmiyyətin bütün kəsimlərinə Vətən müharibəsinə hazır olmaqla bağlı mesaj verib və hər kəsi səfərbər olmağa çağırıb. Bu, həm də mənasız, Azərbaycanı təslimçisi sülhə vadar etmək niyyətinə xidmət edən danışıqlardan imtina anlamı verən fikirlər kimi də anlaşıla bilər.

Belə olduğu halda ölkədəki ictimai-siyasi qüvvələrin də Qarabağ məsələsində mövqeyi bir-birindən fərqlənməməlidir.

"Hər halda, danışıqları aparan tərəf hakimiyyətdir və hakimiyyət indiyə qədər ictimaiyyətə bu məsələləri müzakirə etməyib. Prezidentin belə bir mesaj verməsi yəqin ki, çox ciddi səbəblərdən xəbər verir".

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə bu fikirləri "Yeni Müsavat"a açıqlaması zamanı bildirdi. Partiya rəhbəri mövcud situasiyada müzakirələri vacib sayır: "Azərbaycan müxalifəti

həmişə bəyan edib ki, ümummilli məsələlərdə, xüsusilə Ermənistan-Azərbaycan münasibəsinin həlli istiqamətində istənilən məsələni müzakirə etməyə və istənilən vahid qərarı qəbul edib sonra qədar o qərarı icra etməyə hazırıq. Ona görə də burada kəminə fərqli mövqe tutacağını güman etmirəm və güman etmək də lazım deyil. Ona görə də bu məsələdə açıq, səmimi, bir millətin övladları kimi hər kəs ortaq mövqe sərgiləməlidir. Amma təşəbbüs hakimiyyətdən gəlməlidir. Hakimiyyət bu məsələləri açıq mümkün deyilsə, qapalı da olsa, müzakirə etməlidir".

İ. Ağazadə hesab edir ki, müzakirələrin parlamentdə keçirilməsi vacib deyil: "Prezident bunun üçün əlahiddə qaydada siyasi partiyaların nümayəndələrini də bir yere yığa bilər".

Qarabağ mitinqlərinin keçirilməsi təşəbbüsünə gəldikdə, İ. Ağazadə bildirdi ki, əvvəlcə müzakirələr aparılmalıdır: "Müzakirə olmalı və müxalifət də bil-

məlidir ki, vəziyyət nə yerdədir. Bundan sonra ümummilli mövqe formalaşdırılmalıdır. Hələ biz bilirik ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləridirmi bunu istəyən, konfliktə həll etməli olan beynəlxalq təşkilat, yoxsa ayrı-ayrı dövlətlərdir. Bunların hamısı bilinməli, müzakirə olunmalıdır. Ümummilli mövqe formalaşdırandan sonra hər şey etmək olar. Xalqla da təmasa keçmək, müzakirələr də keçirmək, yaxud ümumi bir bəyanatın altına imza da atmaq olar".

Ümid sədri dedi ki, Cənubi Qafqazda müharibənin alovlanması perspektivi çox zəifdir: "Lokal şəkildə nələrsə ola bilər, amma çox qısa zamanda. Həm iri dövlətlər, həm region dövlətləri prosesə qoşularaq bu döyüşləri dayandıracaqlar. Vəziyyəti müzakirə edib yeni variantlarla yeni danışıqlar mərhələsinə çıxmaq lazımdır".

YAP icra katibinin müavini, deputat Siyavuş Novruzov "Yeni Müsavat"a dedi ki, son bəyanatı ilə prezident Dağlıq Qarabağla bağlı mövqeyini ortaya qoyub: "Ayrı-ayrı parlamentlər, siyasi qruplar, təşkilatların Azərbaycan əleyhinə çıxışlar etməsinin səbəbi bundan ibarətdir ki, onlar Azərbaycana Dağlıq Qara-

bağın "müstəqilliyini" tanıtdırmaq istəyirlər. Biz bütün dünyada erməni lobbisi, onların himayədarları ilə mübarizə aparırıq".

YAP-çı deputat əmindir ki, Qarabağ məsələsində iqtidar və xalq bir yerdədir: "Azərbaycan xalqı bütövlükdə prezidentin bu siyasətini dəstəkləyir və bu siyasətin arxasındadır. Aprel döyüşlərindən sonra Azərbaycandakı əksər QHT-lər, siyasi partiyalar, müxalifətdə olan qüvvələr, mətbuat orqanları - Milli Şura, Əli Kərimli, onun ətrafındakı dəstəni çıxmaq şərtilə - bir yerdə Azərbaycanın milli maraqlarından, prezidentin mövqeyindən çıxış etdi. Qeyd etdiyim qrupdan başqa, Azərbaycanda Qarabağ məsələsinə münasibətdə fikir ayrılıqlar, həm region dövlətləri prosesə qoşularaq bu döyüşləri dayandıracaqlar. Vəziyyəti müzakirə edib yeni variantlarla yeni danışıqlar mərhələsinə çıxmaq lazımdır".

S. Novruzov Qarabağ möv-

zusunda müzakirələrin aparılmasını da istisna etmədi: "Bir neçə dəfə belə müzakirələr olub. Hətta vaxtilə ümummilli lider Heydər Əliyev ölkədəki bütün siyasi partiya, QHT təmsilçilərini, ziyalıları parlamentdə topladı və dedi ki, təkliflərinizi verin. Amma o vaxt heç kim təklifini ortaya qoymadı. İndi də prezident Qarabağla bağlı bütün addımları atır".

Bəs hakimiyyət cəmiyyətdən, siyasi partiyalardan hansı dəstəyi gözləyir? S. Novruzov: "Dəstək odur ki, hər bir siyasi partiya məsələ ilə bağlı öz bəyanatını verə bilər". YAP-çı deputat dedi ki, Qarabağla bağlı mitinq keçirmək istəyənlərə problem yaradılmayacaq: "Heç kəs həmin təşkilatların əl-qolunu bağlamayıb. Qarabağ torpağı bütün azərbaycanlılardır. Burada söhbət təkcə iqtidardan, ya YAP-dan getmir. İstənilən təşkilat Avropa Parlamentinə, BMT-yə, ATƏT-ə müraciətlerini, bəyanatlarını göndərə bilər ki, siz belə bir ədalətsizliyə yol verirsiniz. Bu bəyanatlar birlikdə də ola bilər, ayrılıqda da. Yeni heç bir problem yoxdur, heç kəs də qarşısı kəsilmir".

"Düşünürəm ki, cənab İlham Əliyev Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı indiyə qədər

açıqlanmayan bir sıra məsələləri açıqladı. Bu həm apreil döyüşləri ilə bağlı idi. Eyni zamanda Azərbaycana təzyiqlər göstərən amillərdən, o cümlədən Rusiya və ABŞ faktorlarını da ortaya qoydu. ATƏT-in Minsk Qrupunun fəaliyyətsizliyi də bir nəticə kimi prezidentin çıxışında yer aldı".

Bu fikirlər isə politoloq Arzu Nağıyevə məxsusdur. Onun sözlərinə görə, bəzi siyasi liderlərin öz karyeraları xatirinə siyasətçiyə yaraşmayan gedişləri də Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə mənfəi təsir göstərən amil kimi dəyərləndirildi: "Cənab İlham Əliyev Ali Baş Komandan kimi münasibətin həllində hərbi yolu heç vaxt inkar etməyib, lakin sülh yolunu, məhz beynəlxalq qanunlara hörmət etməyi daha üstün tutub. Ermənistanın havadarları isə bizə dostluq nümayiş etdirən bəyanatlar verərək münaqişədə status-kvonu saxlamağa çalışıblar. Bir sıra dövlətlər öz silah-sursat bizneslərini daha üstün tutaraq münaqişənin uzanmasında maraqlıdırlar".

A. Nağıyevin fikrincə, onlar həm ermənilərə, həm də bizə silah satmaqla diplomatik gedişlərlə deklarativ bəyanatlarla kifayətlənirlər: "NATO və Rusiya sərhədinin Ermənistan ərazisində keçməsi də səbəb kimi göstərilə bilər, bu, bir bəhanədir. Belə vəziyyətdə Azərbaycanın hərbi vəziyyətdə hazır olmalıdır. Bu hamıya - ister iqtidara, istərsə də müxalifətə aid olmalıdır. Yeni prezidentin də qeyd etdiyi kimi, prezidentin Vətənimiz və bu onun qorunması aparılan balanslı siyasətlə həyata keçirilməlidir və hamı bu məsələdə bir nöqtəyə vurmaldır".

□ **E. PAŞASOY**

“Səbiq milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudov hazırda öz evindədir, faktiki olaraq ev dustağıdır” - ötən il oktyabrın 19-da yayılan xəbərlərdə belə deyildi. O gündən bəri Eldar Mahmudov haqda, onun yeri barəsində çox yazılıb. Nazirin öldü-qaldısı xəbərləri bir-birini əvəzləyir, rəsmi təkzib və ya təsdiq isə hələ də yoxdur.

Ötən il oktyabrın 17-də prezident İlham Əliyev Eldar Mahmudovun milli təhlükəsizlik naziri vəzifəsindən azad edilməsi haqda sərəncam imzaladı. Bu sərəncam verilən dəqiqələrdə Baş Prokurorluğun istintaq qrupu MTN-də qanun pozuntuları faktlarını və qulluq mövqeyindən sui-istifadə hallarını üzə çıxarmaq üçün təhqiqata başlamışdı. Baş prokurorun I müavini Rüstəm Usubov və Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin rəhbərliyinə daxil şəxslər də şəxsən MTN-in binasına getmişdilər. Belə xəbərlər də vardı ki, Eldar Mahmudovun cinayətlərini araşdıran qrupa onun müavini olmuş, aralarındakı ziddiyyətlərə görə MTN-dən çıxan, az sonra Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin rəis müavini vəzifəsinə təyin edilən Əli Nağıyev rəhbərlik edib. Həmin əməliyyatda Eldar Mahmudovun komandasının “asıb-kəsən” üzvləri saxlandı. Artıq məhkəmə qarşısına çıxarılanları da var - bugünlərdə Sabunçu Rayon Məhkəməsinin binasında Bakı Hərbi Məhkəməsinin sədri Həbib Həsənov MTN-in ən odioz generallarından biri, Eldar Mahmudovun “vuran əli” hesab edilən Energetika və Nəqliyyat Səhələrində Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin səbiq rəisi, general-mayor Akif Çovdarov və işçiləri - Səlim Məmmədov, Akif Əliyev, Orxan Osmanovun cinayət işi üzrə araşdırmalara başlayıb. Həbsdə Eldar Mahmudovun komandasına daxil olan, qanuni əmrlərlə yanaşı qanunsuz əmrlərini sözsüz icra edən 22 MTN-çi var. 1 nəfər axtarıb, 1 şəxs isə ev dustaqlığındadır. Eldar Mahmudovun özündən isə xəbər yoxdur.

1 həftə sonra, 2016-cı il oktyabrın 17-də onun işdən qovulmasının 1 ili tamamlandı. Ötən müddət ərzində dəfələrlə Eldar Mahmudovun həbsi xəbəri gəlib, amma təsdiqlənməyib.

Tanınmış publisist Həmid Herişçi bu mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a deyib ki, Eldar Mahmudovun

üzə çıxması onun aradan götürülməsi anlamına gəlir. “Eldar Mahmudov sağ deyil, işdən çıxarılandan torpaq altındadır və ya onu ölkədən çıxarıblar. Yoxsa çoxdan üzə çıxmışdı” - deyir Həmid Herişçi. Bildirir ki, səbiq nazirin öldü-qaldısından xəbər olmaması belə düşünməyə əsas verir. Publisistin dediklərinin nə dərəcədə doğru olub-olmamasını yoxlamaq da təəssüf ki,

Qeyd edilirdi ki, ötən il oktyabrın sonunda onu Badaamdardakı dəbdəbəli imarətindən çıxarıb Bilgəh qəsəbəsində yerləşən bağ evlərindən birinə yerləşdiriblər. Bütün bu məlumatlara baxmayaraq, “Eldar Mahmudov haradadır” sualına birmənalı cavab vermək mümkün deyil.

Artıq Eldar Mahmudovun həbs edilməyəcəyi xəbərləri də təsdiqini tapmış

başqa sözlə desək, onun quldur dəstəsi ölkədə ictimai-siyasi fəallardan tutmuş yüksək vəzifəli məmurlaradək, eləcə də onların ailə üzvlərinədək, hər kəs haqqında işəadıcı materiallar yığıb və şantajla məşğuldurlar. Bunu da hər kəs bilir. Yəni bu haqda mətbuata da müəyyən məlumatlar sızıb. Sizə məlumat olaraq deyə bilərəm ki, mötəbər mənbələrdən mə-

“Eldar Mahmudov torpaq

altındadır...” - tanınmış

publisistdən sensasion iddia

Ləğv olunmuş MTN-in səbiq rəhbəri ətrafında 1 il davam edən sirlər...

imkan xaricindədir...

Bununla belə, xatırladaq ki, Eldar Mahmudov vəzifədən qovulandan sonra onu görənlər də olmuşdu. Keçmiş milli təhlükəsizlik nazirinin vəzifədən azad edildəndən 10 gün sonra qudası, Beynəlxalq Bankın keçmiş prezidenti Cahangir Hacıyevin anasının yasına qatılması xəbəri vardı. Hətta bildirilirdi ki, Eldar Mahmudov bütün yas mərasimi boyu qudası C.Hacıyevin yanında dayanıb. Ancaq heç kimlə ünsiyyətdə olmayıb. Səbiq nazir fikirlə və pərt görünüb. Bununla belə, ötən 11 aydan artıq müddət ərzində Eldar Mahmudovun harada olması sualı açıq olaraq qalır. Vəzifəsindən çıxarılandan sonra Eldar Mahmudovun telefonları əlindən alınmaqla Xüsusi Dövlət Mühafizə İdarəsi əməkdaşlarının ciddi nəzarəti altında Badaamdardakı dəbdəbəli imarətinə aparıldığı bildirilir.

kimi görünməkdədir. Səbiq nazirin komandasının həbsdə ikən özünün kənarında qalması Həmid Herişçinin təxminləri ilə uzlaşır. Belə deyilsə, Eldar Mahmudov sağdırsa və ölkədədirsə, onu istintaqa niyə cəlb etməirlər? Niyə onun haqqında xəbərlər təsdiq və ya təkzib edilmir? Səbiq nazirin gücü nədədir? Komandasının bunca cinayətlərinə rəğmən azadlıqda necə qala bilər?

Bu suallara ən ağılabat cavabı Şərq-Qərb Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Ərəstun Oruçlunun mətbuata açıqlamalarından birində söylədiyi fikirlərdə tapmaq olar. Bu ilin iyununda səbiq MTN zabiti olan Ə.Oruçlu gununesi.info-ya demişdi ki, Eldar Mahmudovun rəhbərlik elədiyi MTN-də nazirlər də daxil olmaqla, bir çoxlarının şantaj videoları var!

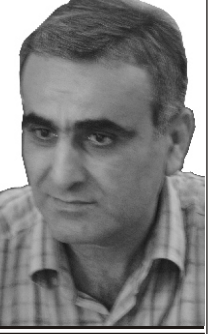
Sitat: “Eldar Mahmudovun rəhbərlik elədiyi MTN,

nə daxil olan informasiyalara görə, 2800-dən çox şəxs haqqında təkcə seks videoları mövcuddur. Təsəvvür edirsiniz, söhbət rəqəmdən gedir. Bu adamların çoxu vəzifəli şəxslərdir. Onlar arasında deputatlar, icra başçıları, nazirlər var”.

Bu məlumatdan çıxış edərək belə bir qənaətə gəlmək olar ki, Eldar Mahmudovu güclü edən təkcə onun kreslosu, sərhədlərini aşdığı səlahiyyətləri olmayıb. Eldar Mahmudovun gücü ona verilən səlahiyyətlərdən yararlanaraq əldə etdiyi kompromatlarda, şantaj videolarında, zənginlərin qatı açılmayan cinayət dosyalarında, offşorlardakı hesabları haqda bilgilərə vəqif olmağındadır. Görünür, Eldar Mahmudov törədilən cinayətlərə görə 1 gün cavab verməli olduğunu vəzifədə ikən göz altına alıb və gizli şəxsi arxivlərini belə şantaj dolu materiallarla zənginləşdirib. İndi isə həmin arxivlərə arxa çevirib, arxalanıb həyatını sürür. Bu baxımdan, Eldar Mahmudovun həbsinin gerçəkləşəcəyi real görünür. Onun taleyi, öldü-qaldısı haqda hələ çox xəbərlər gələcək. Reallıq isə budur ki, Eldar Mahmudovun 11 illik nazirliyi Azərbaycan tarixinə sahibkarların, iş adamlarının, günahsız vətəndaşların qanı ilə yazılıb.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Xalqa şifrəli Qarabağ mesajı

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

İşə bax, işğalçı Ermənistan deyil, işğala məruz qalan Azərbaycan təzyiqlik hədəfi imiş. Ölkə başçısının bununla bağlı son açıqlaması əslində sensasion deyil. Çünki əksi olsaydı, yəni təzyiqlər təcavüzkarla yönəlsəydi, Dağlıq Qarabağ konfliktini çoxdan ədalətli həllini tapardı.

Yeni İlham Əliyev, sadəcə, acı gerçəyi etiraf edib, həm də təcili nəticə çıxarmalı olduğumuz bir gerçəyi - millət, toplum, hakimiyyət, müxalifət olaraq...

Bəli, faktıdır ki, biz Qarabağ məsələsində on illərdən yaxşı halda vasitəçilərin münafiqə tərəflərinə eyni gözələ baxmasının, təcavüzkarla təcavüzə məruz qalanın bərabərlişdirilməsinin şahidi olmuşuq. Ən yaxşı halda!

Hərgah, belə yanaşmanın özü də işğala bəraətdən savayı bir şey deyil. Ona görə ki, Azərbaycanla Ermənistanın tərəzinin eyni gözüne qoyulması onların bərabər güzlərə getməli olması məntiqini ortaya qoyur.

Ərazisinin 20 faizi qonşu ölkə tərəfindən işğal edilmiş Azərbaycan hansı güzəştə getməlidir ki? Öz suverenliyini, ərazi bütövlüyünü bazarlığamı çıxarmalıdır? Prezidentin son açıqlamasından belə qənaət hasil olur ki - bəli, bağlı qapılar arxasında bizdən məhz bunu istəməyə cürət edirlər.

Yəqin Azərbaycan xalqını mağmın görüblər. Bu xalq üçün onun şəhidlərinin, torpaqlarının, Şuşanın, Qarabağın hansı dəyərəldə olduğunu, deyəsən, unudublar. Amma nahaq yerə!

Azərbaycan xalqı yatmadığını, işğalçıya layiq olduğu cəzanı vermək qabiliyyətində olduğunu, deyəsən, son olaraq apreldə onun havadarlarına əyani göstərmiş axı. Gərək ki, müəyyən dairələr dərs götürməli idilər.

Bu xüsusda Bakıya təzyiqlərin daha çox aprel olaylarından əvvələ, yoxsa sonraya təsadüf etməsi bir qədər qaranlıq qalır - ölkə başçısı məsələnin bu tərəfini açmayıb.

Bir şey dəqiqdir ki, məsələ, ABŞ-dan, Qərbdən fərqli olaraq, problemin hər hansı formada, hətta Ermənistanın xeyrinə çözümlü Rusiyaya sərf eləmir. Çünki o halda Kremlin Bakı və İrəvana ən güclü təsir rıçağı aradan qalxmış olacaq, bölgədə nə rus hərbi bazalarına, nə də sülhməramlılarına ehtiyac qalacaq.

Bu mənada istənilən formalı həll yalnız Qərbin, ələlxüsus da Güney Qafqazdan Rusiyayı vurub çıxarmağa çalışan ABŞ-a sərfəli görünür. Odur ki, daha çox ABŞ-dan şübhələnməyə əsaslar var.

Elədirsə, bəs beynəlxalq hüquq, ən azından Kırım məsələsində ABŞ-ın, Qərbin təkəid və canfəşanlıq elədiyi, prinsiplilik göstərdiyi, dirəşdiyi haqq-ədalət harda qaldı? Bəs BMT-nin, AŞPA-nın, Avropa Parlamentinin, NATO PA-nın, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Ermənistanı işğalçı adlandıran qətnamələri?

Qərbdədir, Azərbaycan ikinci erməni dövləti kimi Dağlıq Qarabağın “müstəqilliyini” tanımalı, hələ üstəlik, ona Ermənistanla əlaqə üçün Laçından dəhliz də ayırmalı imiş ki, anklav vəziyyətdə qalmasın. Bəh-bəh.

Heç faşist Almaniyasına belə kapitulyasiya sənədi imzalatmayıblar. Hər necə olmasa, Almaniya gec-tez təzədən vahid dövlətdə birləşdi.

Ancaq Azərbaycan heç kimə hücum etməyib, kimlərinin ərazisini zəbt etməyib, heç bir xalqı tarix boyu soyqırma, etnik təmizlənməyə məruz qoymayıb. Onun tək istək-tələbi BMT və digər mötəbər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən, lap elə ABŞ, Rusiya, Fransa, Avropa Birliyinin özü tərəfindən tanınmış sərhədləri çərçivəsində ərazi bütövlüyünün bərpasıdır.

Əksinə, aqressor Ermənistandır və bunu da yenə həmin beynəlxalq təşkilatların nizamnamələri, Qarabağa dair çıxarıqları qətnamələr təsdiqləyir. O zaman nə baş verir? Nədən təzyiqlər işğalçıya yönəlmiş? İkili standart siyasətin motivi nədir, ona görə ki, işğalçı xristian dininə sityaş edir?

Təbii ki, bu amil də var. Ancaq nə səbəb olur-olsun, ölkə başçısının son mesajından ən ciddi nəticəni Azərbaycan xalqı çıxarmalıdır! Və xalq ən əvvəl bu təzyiqlərin səbəbini hakimiyyətdən soruşmalı və nə qədər gec deyil başına çarə qılmalıdır. Yoxsa təzyiqlər açıq xarakter ala bilər.

Dövlət başçısının xalqa şifrəli Qarabağ mesajı da, bizcə, elə budur.

Qırmızı mürəkkəb

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Sentyabr ayında Avstriyada prezident seçkiləri olmaydı, ancaq Daxili İşlər Nazirliyinin qərarı ilə seçkilər təxirə salınmışdı, dekabra qalmışdı. Səbəbi bizim ölçü sistemindən, dayandığımız bucaqdan, gizləndiyimiz siçan deşiyindən - kimə hansı sərf edirsə seçsin, demokratik köşədir, variant çox olur - baxanda olduqca gül-məli idi. Sən demə orda qanun poçtla səs verməyə imkan yadadır, bu məqsədlə insanlara konvertlər verilir, bax, həmin konvertlərin ağzını bağlayan yapışqanda problem çıxıbmuş. Nəse yaxşı yapışqan deyilmiş, bir dəfə bağlanan konverti təzədən açmaq mümkün imiş - o qədər güldüm ki, heç problemin mahiyyəti ilə maraqlanmadım.

İndi sən bunu köhnənin talon oğrusuna necə izah edə bilərsən? Azərbaycan Mərkəzi Seçki Komissiyası yapışqana görə seçkini təxirə salmağı təsəvvürünə gətirə bilməz, çünki bizdə təsəvvür ölçən gizli idarə var, adı da elə təsəvvür polisidir; adamı tutub təsəvvürə gəlməz işgəncə verərlər.

Yeri gəlmişkən, bu Avstriya Avropa Oyunlarında gənc gimnast qızlarını avtobusla basdalayıb şikəst elədiyimiz dövlətdir. Həmçinin hazırda cüdo üzrə yığma komandamızın baş məşqçisi bu ölkədən gəlmişdir və orada bu tipə qarşı azyaşlı qızları zorlama maddəsi ilə cinayət işi açılıb. Patrik Hikini Braziliyada tutmuşdular, görək bu haracan gedəcəkdir. İnsafən, dövlətçilik menecerlərimiz boş dayanırlar, dünya üzrə daim axtarırlar, harda qaçaq-quldur, simasız varsa tapıb gətirir, investisiya proqramlarına cəlb edirik, analoqu olmayan siyasətimizə töhfə verirlər. Bir Kojeni də vardı, Amerika hər seçkiqabağı "dirildib" bizdən nəse qopardırdı, çoxdan səsi gəlmir, ehtiyac var ancaq...

Dünən isə heyretəmiz bir xəbər oxudum: yazmışdılar ki, MSK oktyabrın 11-də referendumun yekun nəticələrini açıqlayacaqdır. Əcəb işdir. Bəs bu məlum deyildimi? BDU-nun "Konstitusiyaya hüququ" kafedrasından Sübhan müəllim hələ avqust ayında yazdığı dərslik kitabında sentyabr referendumunun nəticələrini gözəl şəkildə əks etdirib, xalqın konstitusiyaya dəyişikliklərinə səs verdiyini yazıbdır. Məzahir müəllim isə oktyabrda yekun rəqəmləri açıqlayır. Ar olsun! Bu qəddər gecikməklə nə etmək fikri vardı? Bəlkə dilim-ağzım Avstriya seçkisindəki konvert kimi qurusun - Məzahir müəllim rəqəmləri saxtalaşdırmaq üçün bu qəddər saxlayıbdır?!

Xoruzun quyruğu belə hallarda görünür. Misal üçün, bu yaxında dövlət agentliyi AzərTuş... oxuculardan üzr istəyirəm, AzərTac bir həkimdən intervü almışdı. Həkim Tibb Universitetində dərs deyir, həm də oradakı klinikada qan xəstəlikləri şöbəsinin müdürüdür. Siz AzərTac kimi dövlət xəbər mənbələrində heç vaxt həqiqət oxuya bilməzsiniz, orda ancaq şişirdilmiş yalanlar yayılır, milləti yatızdırmaq üçün nağıllar danışılır. Ancaq bəzən bu həkimin intervüsü kimi söhbətlərdə həqiqət açığa çıxır. Həkim intervüdə deyir ki, son vaxtlar qan azlığı olan xəstələrin sayı artıb. Bunun qarşısını almaq üçün gərək millətimiz demiri çox olan qidalar, ət, meyvə yesin.

İndi sən desən ki, millət ət ala bilmir, meyvə yeməyə pulu yoxdur, yapistlər xəbəri rədd edəcək, səni də xarici qara qüvvələr qarşısında Azərbaycanı biabır etməkdə suçlayacaq. Ancaq müsahibədə həkimin dilindən özləri yazıblar. Buna "sətilər arasında həqiqəti axtarmaq" metodu da deyirlər. Bu temada bir lətifə var: "Uşağı əsgəriyə yollayırlar. Ana deyir ki, vəziyyətin necə olsa düz yaz, bilək. Uşağın dayısı deyir mümkün deyil, orda məktubu açıb baxırlar, nəzarət var. Atası deyir, oğlum, sənə yaxşı olanda göy mürəkkəblə yaz, pis olanda qırmızı. Dərhal gələm yanına. Oğul gedir orduya, bir müddət sonra bundan məktub gəlir. Görürlər yazıb ki, hər şey əladır, bircə pis şey var: qırmızı mürəkkəb tapılmır burda".

Biz də sürətlə inkişaf edirik, ancaq qırmızı qanımız azdır.

Qoca qitədən Ermənistanına dirsək, Rusiyadan dəstək...

Rusiya forpostu Ermənistanında öz hərbi mövcudluğunu gücləndirməkdə davam edir. Bunun bir səbəbi Güney Qafqazda ABŞ-Rusiya rəqabətinin getdikcə güclənməsi ilə bağlıdır, digər səbəb heç şübhəsiz ki, apreldəki rüsvayçı məğlubiyyətə görə ondan umsuq olmuş işğalçı ölkəni və onun toplumunu sakitləşdirmək niyyəti ilə əlaqədardır.

Bu arada məlum olub ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi Ermənistanın 102-ci baza və Xəzər donanması da daxil olmaqla, cənub istiqamətinə 350 vahid yeni hərbi texnika göndərəcək. Virtualaz.org xəbər verir ki, bu barədə Rusiya Müdafiə Nazirliyinin "Zvezda" telekanalı bildiriş. Məlumat

Prezidentin "bizə təzyiç var" mesajına Avropadan reaksiya

Moskva "İsgəndər"lərin ardınca işğalçı ölkəyə onlarla yeni zirehli texnika göndərməyə hazırlaşır; Ermənistanın silahlanması fonunda Avropa Şurasından İrəvana sille kimi mesaj, Bakıya isə dəstək gəldi: "Bütün münəqişələr dövlətlərin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilməlidir"

əsasən, Cənub Hərbi Dairəsinin qoşun hissələri hərbi texnika parkının yenilənməsi çərçivəsində ilin sonunadək 350 vahid təyyarə, gəmilər, tanklar və digər zirehli texnikalar alacaq.

Konkret olaraq Rusiya Hava-Kosmik Qüvvələrinin Rostov, Kuban və Krımdakı bazalarına 30 vahid yeni, o cümlədən modernləşdirilmiş "Su-30SM" qırıcıları və "Ka-52" zərbə vertolyotları alacaq. Qara dəniz və Xəzər donanmalarına 20 vahid gəmi, kater və təchizat gəmiləri daxil olacaq. Quru qoşunları hərbi texnikasının böyük əksəriyyəti, yeni 300 vahidə yaxın texnika isə Rusiyanın separatçı Abxaziya və Cənubi Osetiyadakı, habelə Ermənistanın hərbi bazalarına göndəriləcək.

Qeyd edək ki, Rusiya son vaxtlar Ermənistanın hərbi bazasını və Xəzər donanmasını durmadan gücləndirir. Belə ki, ilin əvvəllərində İrəvan yaxınlığındakı Erebus hava bazasına onlarla zərbə vertolyotu və "Miq-29" qırıcıları yerləşdirilib. Habelə Gümrüdəki 102-ci bazanın arsenalı gücləndirilib. Yenə məhz bu ilin əvvəlində məlum olmuşdu ki, prezident Vladimir Putin NATO-nun cənub cinahında yerləşən 102-ci bazanın əlavə qoşun hissələri və hərbi texnika ilə gücləndirilməsini əmr edib. Bundan bir qədər sonra Ermənistanında "İsgəndər M" operativ-taktiki raket sistemlərinin olduğu ortaya çıxdı. Hərbi

ekspertlərə görə, həmin sistemlər ilk növbədə NATO üzvü Türkiyə və Azərbaycan üçün təhdid təşkil edir. Yeri gəlmişkən, bu arada bəllim olub ki, NATO-ya üzv ölkələrin müdafiə nazirləri oktyabrın sonunda Brüsseldə Rusiyanın Kaliningrad bölgəsində "İsgəndər M" operativ-taktiki raket sistemlərini yerləşdirməsini müzakirə edəcəklər. RIA-Novostinin məlumatına görə, alyans, ümumiyyətlə, Moskvanın Baltikyanı ölkələr və Polşaya qarşı yeni mümkün hərbi təhdidlərini diqqətdə saxlamaq fikrindədir. Amma maraqlıdır ki, NATO Ermənistanına - alyans üzvü Türkiyə ilə həmsərhəd işğalçı ölkəyə "İsgəndər"lərin yerləşdirilməsinə - hansı silahların ki, ikinci ölkəyə satılması qadağandır - analoji reaksiya verməyib, faktiki, susqunluq nümayiş etdirib. Ola bilsin, bu, həm də Ankara-Moskva əlaqələrinin son zamanlar istiləşməyə başlaması və Türkiyənin Baltikyanı ölkələr və Polşadan fərqli olaraq hərbi cəhətdən qat-qat güclü dövlət olması ilə bağlıdır.

***

Təbii ki, Azərbaycan baş verənlərə susqun qalmayacaq və Türkiyə, Pakistan, İsrail və digər müttəfiq və tərəfdaş ölkələrin köməyi ilə adekvat, hətta iki qatı ilə addımlar atacaq. Buna şübhə yox. Atır da. Ancaq məsələyə beynəlxalq birliyin, mütəbər beynəlxalq təşkilatların reaksiyası da çox mühümdür və Bakı sözsüz ki, bu yöndə də fəaliyyətini gücləndirməlidir.

Həmin təşkilatlardan biri də dünən payız sessiyası başlanan, illər öncə çıxardığı ədalətli qətnaməsi ilə Ermənistanı işğalçı kimi tanıyan Avropa Şurası Parlament Assambleyasıdır (AŞ PA). Dünən qurumun ilk iş günü bu xüsusda Azərbaycan üçün uğurlu sayıla bilər. Belə ki, AŞ PA sədri Pedro Aqramunt ilk çıxışında erməniləri meyvə edən açıqlama verib. Aqramunt bildiriş ki, bütün münəqişələr dövlətlərin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilməlidir.

Ukraynadakı vəziyyətdən danışan AŞ PA sədri bütün üzv dövlətlərdəki münəqişələrinin həll edilməsinin vacibliyini vurğulayaraq deyib: "Bütün münəqişələr dövlətlərin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilməlidir. Bir daha xatırladıram: bütün münəqişələr... Dövlətlərin sərhədləri güclə deyil, yalnız ikitərəfli razılıq əsasında dəyişilə bilər. Ukraynada baş verən münəqişə, Krımın ilhaq olunması, eyni zamanda Gürcüstan, Moldova və Azərbaycandakı münəqişə

***

qəbul edilməzdir. Avropalı olaraq, biz yaşadığımız ümumi məkanımızda baş verən münəqişələri həll etməliyəm və burada parlament diplomatiyası siyasi danışıqları ruhlandırmaq istiqamətində adekvat vasitədir. Biz bizi ayıran fərqli fikirləri müzakirə edərək, bunu burada qarşı-qarşıya oturub çəkinmədən etməli, birlikdə çıxış yolları tapmalıyıq".

AŞ PA sədrinin son açıqlaması Azərbaycan prezidentini İlham Əliyevin "bizə bağlı qapılar arxasında Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini tanımaq üçün təzyiç edirlər", fikrindən bir neçə gün sonraya təsadüf eləməsi ilə ikitərəfli əməkdaşlıq üçün "soyuq duş" effekti sayıla bilər. Azərbaycan məsələdə ədalətli mövqə tutan bu kimi beynəlxalq təşkilatlarla, o cümlədən Avropa Birliyi ilə təmasları gücləndirməli, bizə "bağlı qapı arxasında təzyiç etmək istəyən" qüvvələri bu kimi yeni faktlar qarşısında qoymalıdır.

"Heç bir dövlətin ərazisi zorla dəyişdirilə bilməz". Beynəlxalq hüququn bu təməl prinsipi dünən AŞ PA səviyyəsində bir daha təsbit edildi. Ermənistan, nəhayət, nəticə çıxaracaq mı? Çıxarmalıdır. Çünki prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, Azərbaycan öz ərazisində heç vaxt ikinci erməni dövlətinin yaranmasına razılıq verməyəcək. Bu, nə xoşluqla, nə də zorla mümkün olacaq.

Ukrayna MDB-nin tərkibindən çıxmaq məsələsini nəzərdən keçirir. APA-nın xəbərinə görə, bunu "112 Ukrayna" telekanalına müsahibəsində Ukraynanın xarici işlər naziri Pavel Klimkin bəyan edib.

"MDB-nin tərkibindən çıxmaq məsələsini nəzərdən keçiririk. Bizim MDB dövlətləri ilə onlarla müqavilələrimiz mövcuddur - misal üçün, diplomların qarşılıqlı tanınması, pensiya ödənişləri ilə bağlı. Ümid edirik ki, məsələlərin ayrı-ayrılıqda tənzimlənməsi bizə bu işi tamamlamağa imkan verəcək. Şəxsən mən MDB-dən çıxmağın ardıcıl tərəfdarıyam", - deyir P. Klimkin bildirib.

Məlum olduğu kimi, Ukrayna bu qurumun yaranmasında iştirak edən üç dövlətdən (*Rusiya, Ukrayna, Belarus*) biri olub. 1991-ci ilin 8 dekabrında yaradılan quruma 1993-cü ilin sentyabrında Azərbaycan da üzv olub. Azərbaycandan fərqli olaraq, Ukrayna MDB-dən iqtisadi baxımdan xeyli faydalanır. Lakin 2014-cü ildə Rusiyanın Krim ilhəq etməsindən sonra Ukraynanın hakimiyyət nümayəndələri tərəfindən bu qurumdan ayrılmaq xətti tutuldu. Nəticə olaraq son zamanlar Ukrayna MDB-nin tədbirlərinə, sadəcə olaraq, səfir səviyyəsində qoşulur.

Bəs Ukraynanın qurumdan ayrılması MDB-yə necə təsir edəcək? Bu şəraitdə Azərbaycan hansı addımı atacaq?

Öncə qeyd edək ki, Azərbaycan MDB-dən iqtisadi baxımdan asılı deyil. Ekspertlər hesab edirlər ki, sadəcə, Rusiyanın təsirindən qorunmaq və balanslı siyasət aparmaq üçün MDB Azərbaycan üçün yeganə vasitədir.

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan politoloq Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, əslində Ukraynanın MDB-də varlığı faktiki olaraq artıq nominal xarakter daşıyır: "Onlar qurumda yüksək səviyyədə təmsil olunmurlar. Əksinə, son Bişkek toplantısında səfir

Ukrayna MDB-dən çıxır... Azərbaycanın addımı nə olacaq?

Ekspert: "MDB-nin varlığı ilə yoxluğu bilinmir, amma..."

səviyyəsində təmsil olunmuşdular. Səfirin Rusiyani ittiham etməsi isə Putini də özündən çıxardı və ona kəskin cavab verdi. Bütün bunları nəzərə almaqla söyləmək olar ki, faktiki Ukraynanın MDB-də varlığı ilə yoxluğu bilinmir. Ukraynanı bir kənara qoyaq. MDB-nin özü artıq bir formal xarakter daşıyır. Üzvlər arasında inteqrasiya imkanları çox zəifdir. Misal üçün, elə Azərbaycanla Ermənistan arasında nəzər salsaq görürük ki, hər ikisi MDB-nin üzvüdür. Ancaq biri işğala məruz qalan, digəri isə işğalçidir. Təsədüfi deyil ki, MDB-nin Qırğızıstan toplantısında Azərbaycan və Ermənistan dövlət başçılarının sözləri də çəp gəldi. Nəticə olaraq söyləyə bilirik ki, bu, amorf bir qurumdur və Ukraynanın çıxıb yaxud da qalması heç nə ifadə etmir".

Politoloqa görə, Ukrayna qurumdan çıxarsa, bu, siyasi qərar nəticəsində baş ver-

cək: "Çünki faktiki Rusiya Ukrayna məsələsində sərtliyini davam etdirir. Krim məsələsində isə ümumiyyətlə, güzəştə getməyəcəyini hər zaman açıqlayır. Minsk razılaşmalarını da yerinə yetirmir. Ona görə də Ukrayna yəqin ki, Rusiya ilə eyni formatda təmsil olunmaq istəmir. Bunun Azərbaycana təsiri olacağını düşünmürəm. Çünki Azərbaycan Ukrayna ilə əlaqələrini ikitərəfli təmasda qurub. Bununla yanaşı, GUAM təşkilatı çərçivəsində Ukrayna ilə əməkdaşlığımız davam edir. Azərbaycan da MDB-yə çox böyük ümidlər bəsləyir. Sadəcə olaraq, Azərbaycan rəsmiləri MDB-nin tədbirlərində ona görə iştirak edirlər ki, bu bir müstəvidir və bundan istifadə etmək lazımdır. Təsəvvür edin ki, Qırğızıstanda ki MDB-nin toplantısına Azərbaycan prezidenti qatılmaz, ancaq Ermənistan prezidenti qatılır və əleyhimizə ifadələr

işləyir. Bunun isə qarşısını kimse almır. Bu baxımdan, düşünürəm ki, Azərbaycan üçün əhəmiyyəti olmasa da MDB-də qalmaq hələ ki lazımdır. Çünki bu müstəvidə bizim həm Ermənistanla cavab vermək imkanımız var, həm də Ermənistanla işğalçılıq siyasətində ittihamlarımızı səsləndirə bilirik. Bununla yanaşı, orada dövlət başçıları ilə təmas imkanları da yaranır".

Qurumun gələcəyi barəsində isə politoloq aşağıdakıları söylədi: "İnanmıram qurumun gələcəkdə fəaliyyəti çox da genişlənsin. Çünki Rusiyanın özü də bu quruma bir o qədər ciddi əhəmiyyət vermir. Rusiya başqa formatlara önəm verir. Misal üçün, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatını, Şanxay İqtisadi Birliyini göstərə bilirik. Əgər Rusiya buna önəm vermirsə, digər dövlətlərdən danışmağa da dəyməz".

□ ƏLİ RAİS

Biz şərqililər niyə geri qaldıq?

Hüseynbala SƏLİMOV

Yaşa dolduqca adamın keçmişdə eşlənməkdən savayı işi olmur. Cəmiyyətdən geri qalmamaq üçün nə qədər addımlarını yeyinlətsən də bir də görürsən ki, nəzərin elə hey keçmişdədir. Adamları, fikirləri, sözləri bir-bir xatırlayırsan, sanki onları bir daha başa düşməyə cəhd edir, yenidən anlamağa çalışırsan...

O səbəbdəndir ki, arabis elə hey çox maraqlı bir söhbət yadıma düşür. Bir neçə il bundan əvvəl olardı. Bəlkə də çoxdanın, hətta 15 il bundan da öncənin söhbətidir. Bir-iki jurnalist söhbət edirdik...

Nə bilim, ədəbiyyatdan, siyasətdən - filandan danışırıdık. Biri durub qayıtdı ki, axı Nizami bizə nə verir? Sonra da cavabını gözləmədən özü də başladı Hüqonu tərifləməyə...

Onun səhv, yaxud da düz deməsini araşdırmaq, kiməsə haqq qazandırmaq, kimisə aşağılamaq niyyətində deyiləm. Amma bir də görürsən ki, özüm də bir sual qarşısında qalıram: əcəba, mənə Nizami çox şey verir, yoxsa Hüqo?..

Deyim ki, elə özümün də Hüqoya münasibətim həmişə yüksək səviyyədə olub. Hətta bir dəfə yazmışdım ki, Avropanın da peyğəmbəri Hüqo oldu...

Amma indi sözüm bunda da deyil. Bu gün bir daha şərqilər və Şərq haqqında düşünməyə başladım. Geriliyimizin səbəblərini dərk etməyə cəhd göstərdim.

Düzdür, artıq Şərq də bir az amorf anlayışdır - yaxını, ortası və uzağı var. Heç də hər bir yeri eyni deyildir. Elə yerləri var ki, dünyanı öz inkişafı ilə, elə yerləri də var ki, geriliyi, cəhəleti ilə mat qoyur...

Amma mən Şərq deyəndə daha çox müsəlman Şərqini nəzərdə tuturam... Bəli, Şərq ədəbiyyatı, ədəbi-fəlsəfi fikir tarixi demək olar ki, ədalətli və insaflı şah axtarılarına həsr olunub. Şərqdə bu məsələdə də, elə digərlərində olduğu kimi, Qərb qədər dərinə gedə bilməmişlər.

Qərb hər bir şeyin daha pragmatik və daha praktiki yollarını tapdığı kimi, elə hakimiyyətə təsir məsələsində də daha effektiv üsullar tapdı...

Amma Şərq bunu edə bilmədi. Tərif, Göylərə qaldırmaq, sonra da böyük hökmdarların həyatından nəsihətlər...

Şərqin hökmdarlara yanaşması belə idi... Yüz illər ərzində bu yanaşma - qəlib təkrar olundu. Bəzən fikirləşsən ki, başqa yol da yox idi, şərqilərin şahlarına təsir etmək üçün başqa bir yolları və imkanları yox idi. Amma bu imkanları da axtarmalı idi Şərq insanı. Bunu onun əvəzinə qeyrisi etməyəcəkdə, necə ki, indi də etmir...

Avropa bu məsələdə olduqca dərinə getdi. Əvvəlcə qədim Yunanıstanda Perikl, daha sonra isə Fransada Monteskyö respublikaçılığı və respublikanı necə idarə etməyin ən yaxşı üsullarını fikirləşib tapdılar - ən əvvəl anladılar ki, hakimiyyət çoxluğun olmalıdır...

Daha sonra onun kütlə hakimiyyətinə çevrilməməsi üçün üç yerə bölünməsinin və hamının Ali sandığı, qəbul etdiyi qanunla məhdudlaşmasının zəruriliyini anladılar. Avropa tədricən başa düşdü ki, dua oxumaqla donuz dərindən çıxmır, tərif yağdırmaqla, öyüd-nəsihət verməklə və daha böyük hökmdarların həyatından ibrət götürməyə çağırmaqla tiranlar, despotlar dönüb adil və insaflı hökmdarlar olurlar. Onları buna sadəcə, məcbur etmək lazımdır...

Şərq fəlsəfi fikri isə əvvəldən qeyri-efektiv və irrasional idi. Şərq müdrikləri insanları öz içlərinə yönəltməyə, onları ət-rafından demək olar ki, təcrid etməyə çalışır və bu yolla guya onları kamilləşdirəcəklərini düşünürdülər. Amma bunun üçün milyon, bəlkə də milyard illər lazımdır. İnsan, bəşər ömrü isə çox qısaadır...

Hamının kamilləşməsinə gözləmək! Bunun qədər mücərrəd və əlçatmaz bir şey təsəvvür etmək olduqca çətindir...

Dəfələrlə yazmışıq ki, ən demokratik ölkələrin belə insanların içində naqislər və ya bəd fikirlilər var. Amma sistem elə qurulub ki, onlar bunu qətiyyətlə təzahür edə bilmirlər. Təzahür edəndə də bunun dərhal və adekvat cavabı verilir...

Şərqdə isə belə olmadı. Yüz illər ərzində insana və cəmiyyətə, hətta həyata qarşı irrasional münasibət hökm sürdü...

Bəlkə də Şərq-Qərb kontekstində ən uğurlu əsərlərdən biri də "Əli və Nino" romanıdır. Gözəl əsərdir. Buna söz ola bilməz. Amma mən təkrar olaraq özümdən soruşuram: Şərqi sevməyə dəyərmimi? Mən onu adını indicə çəkdiyim romanın müəllifi kimi sevmə bilərəmmi?..

Təəssüf ki, mən "hə" deyə bilmirəm. Bəli, Şərqin iqlimi, Şərqin özünəməxsus mənzərələri... Bütün bunlar ayrı aləmdir, necə deyirlər, ekzotikadır. Amma mən ekzotika istəmirəm, adrenalın həvəsində də deyiləm. Mən o şeyi istəyirəm ki, o, Şərqdə heç vaxt olmayıb, ya da çox az olub. Onun adı isə azadlıqdır... Bəli, azadlıq! Qısa və yığcam. Amma bu yığcamlıqda nə qədər genişlik var! Bunun yangısını duymamaq heç olarmı? Bəlkə də olar. Amma onda bunun bir adı olacaq - Qoca Şərq...

SOCAR Türkiyədəki investisiya portfelinin həcmi 18 mlrd. dollara çatdırır

"Petrol Ofisi A. Ş."nin Türkiyənin İzmir şəhərində yerləşən Aliğa terminalının SOCAR-ın strukturuna daxil olan beynəlxalq investisiya qrupuna satılacağı ilə bağlı razılıq əldə olunub.

"APA-Economics" xəbər verir ki, bu barədə "Petrol Ofisi A. Ş."nin səhmdarı olan Avstriyanın "OMV Group" şirkətinin yaydığı açıqlamada deyilir.

Bildirilir ki, razılaşma bu ilin sonunadək rəsmiləşəcək.

SOCAR tərəfindən "Petrol Ofisi A. Ş."yə məxsus Aliğa terminalının alınması ilə şirkətimizin

Türkiyə iqtisadiyyatına yatırdığı investisiyaların həcmi 18 mlrd. dollara çatacaq. "APA-Economics" xə-

bər verir ki, bunu "SOCAR Türkiyə Enerji A. Ş."nin İdarə Heyətinin sədri Zaur Qəhrəmanov bildirib.

Onun sözlərinə görə, SOCAR Türkiyə tarixində birbaşa investisiya yatırın ən iri investor ünvanını əldə etməklə qürur duyur: "Bu investisiyalar bizim qardaş ölkəyə olan inamımızdan irəli gəlir. Terminalın tutumu 200 min kubmetr təşkil edir. Gələcəkdə tutumu 700 min kubmetrədək artırmaq mümkün olacaq. Bundan başqa, terminalda əlavə olaraq 45 min kubmetrlik LPG üçün saxlanc var. Terminal 2012-ci ildə təməli qoyulan və 2018-də istismara veriləcək STAR neft emalı zavodu üçün depo və nəqliyyat məntəqəsi kimi istifadə olunacaq. Bu layihə öncədən planlaşdırılmış logistika strategiyasının tərkib hissəsidir".

Məcburi köçkünlərə sosial müavinət və kommunal xidmət xərclərinə görə ödənişlərin təkmilləşdirilməsi, vahid elektron hökumət portalının yaradılması nəticəsində son 5 ildə 34 min nəfərədək məcburi köçkünü imtiyazların tətbiqi dayandırılıb. Belə ki, 2010-cu illə müqayisədə aylıq yemək xərci müavinəti alan məcburi köçkünlərin sayı 34 min nəfərədək azaldılıb. Amma həmin şəxslər məcburi köçkün statusunu daşımaqda davam edir.

Bunu baş nazirin müavini, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Əli Həsənov prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin ötən həftə keçirilən iclasında çıxışında bildirdi. Əli Həsənov deyib ki, məcburi köçkünlərə ayrılan vəsaitin ödənişində yeni qaydaların və sosial ədalət prinsipinin tətbiq edilməsi məqsədilə təkliflər zərfi hazırlanaraq baş nazirə təqdim edilib. Yaxın günlərdə məsələnin baş nazirin yanında aidiyyəti nazirlik və xidmət təşkilatlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə müzakirəsi nəzərdə tutulur.

Komitə sədri qeyd edib ki, yeni qaydalara əsasən, məcburi köçkünlərin kommunal xidmət xərcləri "çörək pulu" üzrə plastik kartlara əlavə edilməklə, nağd şəkildə onların özlərinə veriləcək. Bu dəyişikliyin icrasına 2017-ci ilin yanvarında başlanılacaq: "Bunun üçün hüquqi sənəd - Nazirlər Kabinetinin qərarı qəbul ediləcək. Yemək xərci müavinəti ilə bağlı yeni qaydalar isə hazırlanaraq Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçirilib".

Əli Həsənov bildirib ki, prezidentin razılığı olduğu təqdirdə məcburi köçkünlər üçün nəzərdə tutulmuş müavinətlərin istifadəsində yeni təkmilləşdirilmiş mexanizmin tətbiqi nəticəsində əldə olunan vəsaitin sosial ədalət

Məcburi köçkünlər də həmin vəsaitlə kommunal xərclərini qarşılasınlar.

Məcburi köçkünlər gözləyirlər və ümid edirlər ki, onlar üçün nəzərdə tutulmuş müavinətlərin istifadəsində yeni təkmilləşdirilmiş mexanizmin tətbiqi nəticəsində əldə olunan, qənaət edilən vəsaitlər sosial ədalət prinsipi təmin edilməklə imkanı nisbətən zəif olan və ağır şəraitdə yaşayan məcburi köçkünlərin yaşayış səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına yönəldiləcək. Məcburi köçkünlər qeyd ediblər ki, Əli Həsənov kimi onlar da prezidentin bu məsələyə razılıq verəcəyini gözləyirlər.

Xatırladaq ki, avqust ayında Qaçqınların və Məcburi köçkünlərlə bağlıdır. Belə ki, bu ilin avqustuna qədər hüquq-mühafizə orqanlarında xidmət (qulluq) edən və qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada ərzaq payı əvəzinə verilən pul kompensasiyası alan məcburi köçkünlərə yemək xərci üçün aylıq müavinət verilmirdi. Sözügedən təlimatdakı dəyişikliyə əsasən, avqust ayından etibarən yalnız hüquq-mühafizə orqanlarında xidmət (qulluq) edən zabitlərə yemək xərci üçün aylıq müavinət verilmir. Bu dəyişikliyə sonrakı zabit olmayan, hüquq-mühafizə orqanlarında xidmət (qulluq) edən və qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada ərzaq payı əvəzinə verilən pul kompensasiyası alan məcburi köçkünlər yemək xərci üçün aylıq müavinət almağa başlayıblar.

Məcburi köçkünlərlə bağlı yanvardan yeni qaydalar-təfərrüat

Yeni qaydalar kimə, necə tətbiq ediləcək?

prinsipi təmin edilməklə imkanı nisbətən zəif olan və ağır şəraitdə yaşayan məcburi köçkünlərin yaşayış səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilməsi üçün müvafiq tədbirlər görülməlidir.

Baş nazirin müavini həmçinin qeyd edib ki, bütün xərclər vahid plastik kartla ödəniləcəyi halda, aidiyyəti xidmət təşkilatları məcburi köçkünlərin sıx müvafiq məskunlaşdıqları ya-

taqxana, pansionat, tikintisi yarımqı qalmış binalar və digər obyektlərdə qısa müddətdə fərdi sayğaclaşma işlərini təmin etməlidirlər: "Bu isə 94 min abonent deməkdir".

Məcburi köçkünlərin Əli Həsənovun yeni açıqladığı və yanvar ayından tətbiq edilməsi gözlənilən qaydaları necə qarşılayacağı maraqlıdır. Bir qrup məcburi köçkünlərlə söhbətimiz-

dən belə qənaətə gəldik ki, məcburi köçkünlər kommunal xidmət xərclərinin "çörək pulu" üzrə plastik kartlara əlavə edilməsinə etiraz etmirlər. Bu şərhlə ki, həmin xərclərin məbləği azaldılmasın, indiyə qədər dövlət hər bir məcburi köçkün üçün nə qədər aylıq kommunal xərc ödəyibse, həmin məbləğ azaldılmadan hər ay "çörək pulu" üzrə plastik karta yüklənsin.

Əli Həsənovun qərarı ilə edilən "Məcburi köçkünlərə yemək xərci üçün dövlət büdcəsindən verilən aylıq müavinətin paylanılmasına dair Təlimat"da dəyişikliklər edilib. Dəyişikliklərə görə, bu il dekabrın 31-dən sonra doğula-raq məcburi köçkün uşaqlarına yemək xərci üçün aylıq müavinət verilməyəcək. Di-

Ekspert Əkrəm Həsənov isə musavat.com-a deyib ki, manatın cüzi olaraq möhkəmlənməsi Neft Fondunun depozitindən birbaşa asılı məsələdir: "Deyilənə görə, Neft Fondu Beynəlxalq Banka depozit qoyub. Depozit əmanətdir. Bununla da faktiki olaraq Neft Fondu Beynəlxalq Banka dollarla borc verib. Buna görə də Beynəlxalq Bankın dolları çox xalib. Dolları olduğu görə də bank dollar hərəclərində iştirak etmir. Ən çox dollara ehtiyac olan bank da Beynəlxalq Bank idi. Ən böyük bank kimi onun daha çox dollar ehtiyacı vardı. Buna görə də belə çıxır ki, ölkədə dollara tələbat azalıb. Əslində azalmayıb. Beynəlxalq Bank dolları başqa yolla əldə edib.

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Manatın cüzi bahalaşması müvəqqətidir-ekspert rəyləri

Beynəlxalq Bankın hərəclərdən çəkilməsi dolları ucuzlaşdırıb,amma...

Milli valyuta olan manat son günlər cüzi də olsa, möhkəmlənmişdir. Əsas səbəb kimi Beynəlxalq Bankın artıq keçirilən valyuta hərəclərində iştirak etməməsi göstərilir. Bildirilir ki, Neft Fondu sözügedən banka bir milyard dollar depozit yerləşdirdiyindən, bank hərəclərdən çəkilib. Ancaq ekspertlər bu halın da müvəqqəti olduğunu bildirirlər.

Ekspert Natiq Cəfəri məsələ ilə bağlı musavat.com-a açıqlamasında bildirib ki, əslində məsələ çox bəsitdir: "Neft Fondu Beynəlxalq Banka bir milyard dollar depozit yerləşdirib. Bunun da səbəbi Beynəlxalq Bankın çox ciddi öhdəliklərinin, xarici borclarının olmasıdır. Beynəlxalq Bank valyuta hərəclərində əsas oyunçulardan biri idi. Hərəclərdən çıxarılan valyutanın böyük hissəsini həmin bank alırdı. Ona görə də dollar çatışmırdı, bəzən tələb təklifi xeyli dərəcədə üstələyirdi. Son həftələrdə manatın az da olsa möhkəmlənməsinin səbəbi məhz bununla bağlıdır ki, Beynəlxalq Bank artıq hərəclərdə iştirak etmir. Çünki Neft Fondu bankda bir milyard dollara yaxın vəsait yerləşdirib. Həmin vəsaitdən istifadə edərək Beynəlxalq Bank öz öhdəliklərini yerinə yetirməyə çalışır. Demək olar ki, xarici borclarını ödəmək üçün həmin məsrəf-

dən istifadə edir".

Ekspertin sözlərinə görə, Beynəlxalq Bankın oyunçu kimi bazardan müvəqqəti olaraq çəkilməsi hərəclərdə ajiotajı xeyli dərəcədə səngədib: "Ona görə də son dövrlərdə hərəclərdən çıxarılan valyutanın hamısı banklar tərəfindən alınmırdı. Ən böyük oyunçu iştirak etmədiyinə görə belə idi. Bu da ciddi iqtisadi səbəb deyil. Neft Fondunun depoziti hesabına müəyyən dərəcədə ajiotajın aşağı salınmasına xidmət edir. Manatın da bazar dəyəri olmadığına, məzənnə ancaq inzibati qaydada müəyyən olunduğuna görə Mərkəzi Bank da bu ajiotajın yatmaqından istifadə edərək çox cüzi şəkildə manatın möhkəmlənməsini təmin etdi. Bu, iqtisadi səbəb deyildi, bir qərardan irəli gələn məsələ idi. Ona görə də düşünürəm ki, həm Neft Fondunun ehtiyatlarının qorunması nöqtəyi-nəzərindən, həm hökumətin öz stratejiyası nöqtəyi-nəzərindən

sərf etmir ki, manat xeyli dərəcədə möhkəmlənsin. Yeni bunun çox ciddi şəkildə möhkəmlənməsinin qarşısını alacaq, imkan verməyəcəklər manat çox möhkəmlənsin. Bu, sərf etmir".

N.Cəfəri qeyd edib ki, manat möhkəmləndikcə, Neft Fondundan büdcəyə dollar transfertlərinin həcmi artıq: "Neft Fondu büdcəyə transfertləri manatla etməlidir.

Manat nə qədər ucuz olursa, obrazlı desək, az dollar xırdalayır. Manat möhkəmləndikcə daha çox dollar xırdalamağa məcbur olur. Ona görə də Mərkəzi Bank da, hökumət də manatın ciddi şəkildə möhkəmlənməsində maraqlı deyil. Düşünürəm ki, yaxın gələcəkdə manatın çox ciddi möhkəmlənməsinin şahidi olacağıq. Çox güman ki, manat əvvəlki aylarda olduğu kimi yenidən

rəsmi məzənnə 1,55-1,65 arası gedib-gələcək. Çünki bunun siyasi tərəfi də var. Məlumatlar var ki, bu ilin sonunda növbədənənar seçkilər ola bilər. Düşünürəm ki, növbədənənar prezident seçkilərinin keçirilməsi gözləntisi var. Seçki təyin oluncaqsa, ona qədər manatın məzənnəsində ciddi oynamalara gedilməyəcək, Mərkəzi Bank buna imkan verməyəcək".

□ **Röya RƏFİYEVA**

Qarabağdakı aprel döyüşlərindən sonra bu münaqişənin dondurulmuş vəziyyətdə saxlanması olduqca təhlükəli olduğu barədə aydın təsəvvür formalaşmışdı. Məhz bu toqquşmaların ardınca əldə olunan atəşkəs dövründə Rusiyanın moderatorluğu altında danışıqlarda mühüm anlaşma əldə olunacağı və ədalətli sülhün bərqərar ediləcəyi gözlənilsə də, sonrakı aylarda əksini müşahidə etməyə başladığımız.

Təəssüf doğuran odur ki, Rusiya Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsində "açar" rolunu oynayacağı barədə son zamanlarda təsəvvürlərdə formalaşmış missiyasını "unudub" işğalçı ölkəyə "İsgəndər" raket kompleksini hədiyyə etdi və bununla da düşmənin işğalçılıq siyasətinə dəstəyini vermiş oldu. Ancaq ATƏT-in Minsk Qrupunun digər iki həmsədr dövləti bu addıma nəinki etiraz nümayiş etdirmədi, hətta müəmmalı şəkildə susmağa üstünlük verdilər. Bu azmış kimi, ABŞ dövlət katibi Con Kerri "hazırda Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması mümkün deyil. Çünki Azərbaycan və Ermənistan arasındakı Qarabağ konfliktinin həlli üçün şərait hələ yetişməyib" bəyanatını verdi. Səbəbini isə ABŞ diplomatı "liderlərin buna hazır olmaması" ilə izah etdi.

Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin son iclasında okeanın o tayından səsləndirilən bəyanata sərt reaksiya verdi. Eyni zamanda Azərbaycana yönəlik təzyiqlərdən bəhs edərək cəmiyyətdə aydın mesaj verdi. Sitat: "Bağlı qapılar arxasında nə qədər söhbətlər gedir, bizə nə qədər təzyiqlər göstərilir ki, Azərbaycan Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinə razılıq versin. Biz indi bunları açıqlamırıq. Çünki diplomatiyanın öz qaydaları var. Ancaq həm Qərb mediasında, həm qeyri-hökumət təşkilatları tərəfindən bizə qarşı aparılan qarayaxma, şər-böhtan, təhqir kampaniyasının, həm də burada "beşinci kolon"a göstəriş verərək bunlardan istifadə etməyin əsas səbəbi bizi məcbur etməkdir ki, Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinə razılığımızı verək. Bu, heç vaxt olmayacaq. Nə qədər ki, biz iqtidardayıq, - referendum göstərdi ki, inşallah, biz iqtidarda çox olacağıq, - heç vaxt Azərbaycan buna razılıq verməyəcək, Dağlıq Qarabağ bizim ayrılmaz tarixi torpağımızdır və biz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etməliyik".

Göründüyü kimi, dövlət başçısı səviyyəsində Qarabağın Azərbaycandan qoparılması, ölkəmizin ərazisində ikinci erməni dövlətinin yaradılması ilə bağlı təzyiqlərin olduğu dilə gətirilib. Bu isə çox ciddi məsələdir. Ancaq təəssüf doğuran budur ki, şimal qonşumuz da Azərbaycanı təhdid etməkdə davam edir.

Politoloq Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ölkə prezidenti Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi ilə bağlı bir çox məsələlərə aydınlıq gətirib və kifayət qədər açıq danışdı: "Cənab prezidentin "Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinin tanınması üçün Azərbaycana təzyiqlər edilir" deməsi qənaətimə görə, danışıqlar prosesində yaranmış durğunluğun, Ermənistanın son dövrlərdə hərbi güc nümayiş etdirmə cəhdlərinin hansı səbəblərdən qaynaqlandığını ortaya qoyur. Diqqət yetirsəniz, aprel döyüşlərindən sonra Azərbaycanın hərbi gücü haqqında ən çox danışan və yazan Rusiyanın və digər şəkildə mərkəzi hakimiyyət orqanlarına bağlı olan ekspertləri, kütləvi informasiya vasitələrinin analitikləri və rus Dumasının bəzi deputatları idi. Onlar isə təbii ki, özləri danışmırdılar. Kreml texnoloqlarının tezisləri əsasında ictimai rəyi formalaşdırır, Rusiyanın Ermənistanı hərbi yardımlarının və dəstəyinin əsaslandırılması üçün arqument bazası yaradırdılar. Yəni Rusiyaya Azərbaycanın hərbi potensialının, gücünün etirafı ona görə lazım idi ki, Ermənistan "İsgəndər" operativ-texniki raket kompleksini verə bilsin. "İsgəndər" kompleksinin Ermənistanı verilməsi də, işğal altında olan ərazilərimizdə keçirilən son təlimlər də əslində Rusiyanın mesajları kimi qəbul olunmalıdır".

E.Mirzəbəyli Azərbaycana təzyiq edən qüvvənin təkcə şimal qonşumuzun olmadığı qənaətindədir: "Bu müstəvidə ABŞ-in Ağ Ev və Pentaqonla yaxın əlaqələri olan və bu ölkənin strateji maraqlarını ifadə edən "The National Interest" dergisinin son saylarından birində erməni separatçılarınin təbliğinə həsr olunmuş "Dağlıq Qarabağ daha bir müharibəyə hazırdır" başlıqlı məqaləsində yer alan faktlara da diqqət çəkməyin vacib olduğunu düşünürəm. Məqalədə ermənilərin təmas xəttindəki mövqelərində müasir C4ISR sisteminin quraşdırıldığı bildirilir. Görünür, Suriya məsələsində Suriyanın arasında ermənilərlə bağlı ciddi fikir ayrılıqları yoxdur. Tərəflərin davranışlarında təzyiq mexanizmlərinin tətbiq edilməsi ilə bağlı fərqliliklər ola bilər, amma bu, məsələnin mahiyyətini dəyişmir. Yaranmış vəziyyət belə bir mənzərəyə dəyərliyə endirməyə imkan

Azərbaycana Qarabağa görə təzyiqlərin pərdəarxası

Ekspertlər həyəcan təbili çalır: "ABŞ və Rusiya çalışır ki, Azərbaycanın mövqelərini mümkün qədər zəiflətsinlər"; "4 günlük müharibə işğalçını geri addım atmağa məcbur etmədi, demək, düşməne daha böyük dərs verməyimizə ehtiyac var"

Elçin Mirzəbəyli

yaradır: zənnimcə, həmsədrilər, xüsusilə də ABŞ və Rusiya çalışır ki, Azərbaycanın mövqelərini mümkün qədər zəiflətsinlər və Azərbaycan ən ağır şərtlər altında danışıqlar prosesinin bərpasına atan tərəf durumuna düşsün".

E.Mirzəbəyli bildirdi ki, olduqca kritik və təhlükəli bir mənzərədir: "Şübhəsiz ki, vəziyyətdən çıxış yolunu ölkə rəhbərliyi daha yaxşı bilir və bu istiqamətdə gerekli olan bütün addımları atır. Azərbaycanın nə zamansa Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini tanıyacağını və yaxud bu istiqamətdə tətbiq olunan təzyiqlər qarşısında geri çəkileceyini düşünürəm. Bu məsələdə Azərbaycan cəmiyyətimizdə "5-ci kolon"un azsaylı nümayəndələri istisna olunmaqla, fikir ayrılıqları yoxdur. Amma bütün hallarda cəmiyyətin Qarabağla bağlı müqavimət gücünün müxtəlif müstəvilərdə bir daha nümayiş

Elxan Şahinoğlu

etdirilməsinin vacib olduğunu düşünürəm".

Politoloq bununla yanaşı, əlavə etdi ki, ölkəmiz öz hərbi potensialını gücləndirmək istiqamətində də ciddi addımlar atmalıdır: "Bu kontekstdə Türkiyə ilə həm müdafiə nazirlikləri, həm də müdafiə sənayesi müstəvisində əməkdaşlığın daha da gücləndirilməsinə ehtiyac duyulduğu qənaətindəyəm. Hesab edirəm ki, Azərbaycan cəmiyyəti ölkə rəhbərliyinə həm heyata keçirilməsi nəzərdə tutulan genişmiqyaslı islahatlarla bağlı, həm də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunması ilə əlaqədar lazımlı olan dəstəyi verəcək. Cəmiyyətimiz buna hazırdır".

"Prezident İlham Əliyevin Nazirlər Kabinetinin son toplantısında dediyi "qapalı görüşlərdə bizi Qarabağı tanımağa məcbur etmək istəyirlər" fikri o demək deyil ki, həmsədrilər sözün həqiqi mənasında tələbi məhz bu şəkildə

qoyurlar. Böyük ehtimalla tələb bu şəkildə səsləndirilir ki, "Siz Dağlıq Qarabağda referendum razılaşmalısınız ki, bunun müqabilində torpaqlarınız azad olunsun". Bu fikirləri isə "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu əməkdaşımıza söylədi.

Ekspertin sözlərinə görə, ancaq ələ bunun özünün də prezidentin dediyi kimi "müstəqilliyin tanınması tələbindən fərqi yoxdur: "Çünki referendumun nəticəsi əvvəlcədən bellidir. Halbuki bizim işğalçıdan tələbimiz Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonların qeyd-şərtsiz boşaldılmasıdır. İşğalçı bu addımı atmaq istəmir, çünki üzərində böyük dövlətlərin təzyiqini hiss etmir. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Apreldə əsgər və zabit qardaşlarımız böyük şücaət göstərdilər, həyatlarını Vətən yolunda fəda etdilər, düşməne ağır zərbələr vurdu- lar. Düşməne dərs verdik. Ancaq üstündən 5 ay keçdikdən sonra etiraf etməliyik ki, 4 günlük müharibə işğalçını geri addım atmağa məcbur etmədi, böyük dövlətlərin qılı belə tər-pən-mədi. Demək ki, düşməne daha böyük dərs verməyimizə ehtiyac var və bu dəfə Moskvadan edilən telefon zənglərini qulaqardına vurma- lıyıq! Belə zənglər bizə imkan vermir ki, problemimizi birdə- fəlik həll edək".

E.Şahinoğlunun şübhəsi yoxdur ki, ABŞ və Rusiya indiki şəraitdə Qarabağ münaqişəsinin həll etməyəcək: "İki dövlət Ukrayna və Suriyaya görə bir-biri ilə münasibətləri tamamilən korlayıb. Hətta iki dövlətin hərbi qüvvələrinin Suriyada üz-üzə gəlməsi təhlükəsi var. Belə şəraitdə ATƏT-in Minsk Qrupunun iki həmsədri olan ABŞ və Rusiyadan Qarabağ münaqişəsinin həlli məqsədilə ortaq fəaliyyət gözləmək yersizdir".

Həbsdə olan sabiq səhiyyə naziri Əli İnsanovun 11 illik həbs cəzasının başa çatmasına 9 gün qaldı. Barəsində Cinayət Məcəlləsinin 3 maddəsi ilə əlavə ittihamlar elan olunan sabiq nazirin əsas cəzasının başa çatmasından sonra azadlığa çıxıb-çıxmayacağı ilə bağlı yaranan müəmmallar davam edir.

Hazırda irəli sürülən yeni cinayət maddələri ilə bağlı Bakı İstintaq Təcridxanasında saxlanılan İnsanov ətrafında müxtəlif iddialar var. Ehtimal olunur ki, 11 illik cəzası başa çatandan dərhal sonra sabiq nazir yenidən məhkəmə önünə çıxarılaçaq. Yeni barəsində 3 maddə ilə məhkəmə prosesi başlayacaq. Bu proseslərdən sonra onun ya "ev dustaqlığı"na buraxılacağı, ya da şərti cəza alacağı deyilir. Bundan əlavə, üç maddə üzrə toplanmaqla nəzərdə tutulan 10 il 6 aylıq cəzadan qat-qat aşağı cəza alması ehtimalı İnsanovda yüksək qiymətləndirilir.

Qeyd edək ki, sabiq dövlət məmuru barəsində irəli sürülən üç maddə ilə nəzərdə tutulan istintaq müddəti oktyabrın 23-nə qədər nəzərdə tutulub. Müddət başa çatandan sonra uzadılacağı ehtimalları yüksək görünür.

İnsanovun vəkili Toğrul Babayev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında oktyabrın 20-də əsas cəza müddəti başa çatandan sonra nələrin olacağını indidən deməyin mümkünsüz olduğunu söylədi. Hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı isə sabiq nazirin azadlığa buraxılacağına inanır: "Əgər oktyabrın 20-də İnsanovu azad etmək fikirləri olsaydı, o zaman barəsində yeni ittihamlar irəli sürülməzdi. Artıq

hər kəs bilir ki, bu maddələr onu həbsdə saxlamaq üçündür. Mənə elə gəlir ki, Əli İnsanovu azad etməyəcəklər. Bununla da özləri sübut edəcəklər ki, o, siyasi məhbusdur. Amma ölkədə vəziyyət bu sərindən dəyişə də bilər. Məhkəmə prosesində ola bilər ki, ona şərti iş versinlər, yaxud müəyyən instansiya mərhələsində onu azad edə də bilərlər. Bu insanın 70-ə yaxın yaşı var. O qədər də təhlükə törətmir. Amma İnsanovu azad etməsələr, belə fikirlər formalaşacaq ki, hakimiyyət ondan çəkinir. Oktyabrın 20-də onu birmənalı şəkildə azad etməyə cəhdləri məlumdur. Cəzası başa çatana kimi, 1-2 məhkəmə prosesi ilə istintaq müddətini uzadacaqlar".

Hazırda azadlığı gündəmdə olan siyasi məhbuslardan biri də REAL sədri İlqar Məmmədovdur. Noyabrın 18-də onun Ali Məhkəmədə kasasiya şikayətinə baxılacaq. Bu prosesdə REAL sədrinin azadlığa çıxma ehtimalları yüksək dəyərləndirilir. Artıq Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi aprelə Şəki Apelyasiya Məhkəməsinin İ.Məmmədov barəsində çıxardığı qərardan verilən şikayət əsasında kommunikasiya mərhələsinə başlayıb. Bu amilin də Məmmədovun azad olunmasında mühüm rol oynayacağı güman edilir.

Əli İnsanov üçün son kritik 9 gün

Oktyabrın 20-də sabiq nazirin 11 illik cəzası başa çatır; İlqar Məmmədovun məhkəməsindən gözlənti isə yüksəkdir

Mirvari Qəhrəmanlı: "Əli İnsanovu azad etməyəcəklər"

REAL sədrinin həyat yoldaşı Vəfa Məmmədova İ.Məmmədovun 18 noyabr məhkəməsindən gözləntilərinin olmadığını bildirdi: "Böyük gözləntiləri olmasa da, hər halda, İlqar prosesin necə olacağını

Vəfa Məmmədova: "İlqar prosesin necə olacağını gözləyir"

məsində İlqarla bağlı ikinci məsələyə kommunikasiya mərhələsi başlayıb. Azərbaycan tərəfə sorğu göndərilib. Yanvara qədər sorğuya cavab verilməsi tələb olunur. Ona qədər yenə iclaslar olacaq və İlqarın məsələsi yenə də qaldırılacaq. Getdikcə verilən qərarlar daha da sərtləşəcək. Kommunikasiya mərhələsinin başlanmasının 18 noyabr məhkəməsinə təsirinin olacağını deyə bilmərəm. Çünki İlqarın Ali Məhkəmədəki ilk prosesində Avropa Məhkəməsinin məlum qərarı var idi. Lakin məhkəmə nəinki onu azad etməmişdi, hətta işi uzatmışdı. Qərar Apelyasiya Məhkəməsinə qaytarılmış, bu instansiya qu-

rumu da qərarı qüvvədə saxlamışdı. Məqsəd vaxtı uzadıb, vaxt udmaq idi. Doğrudur, həmin vaxtdan indiyə qədər çox şeylər dəyişib. İlqarın həbs müddəti o vaxta baxanda çox azalıb. Bu və ya digər amillərin olması ümidləri xeyli artırıb. Hakimiyyətin referendumu Qərblə razılaşdırması barədə iddialar var. Bu razılaşmanın içərisinə dekabra qədər siyasi məhbusların azad edilməsi məsələsinin daxil edildiyi deyilir. Düşünürəm ki, burada tələsmək lazım deyil. Əgər dekabra qədər siyasət azad olunacağına, demək, deyilənlər doğrudur. Dekabra da uzun müddət qalmayıb".

□ Cavanşir ABBASLI

Müxalifətin son mitinqləri ilə bağlı şok iddia-50 nəfər mühacirətə niyə gedib?

BAXCP sədrinin müavini Əli Kərimlinin saxta arayış satmaqla yüz min avro qazandığını iddia edir; AXCP yayılan xəbərləri təkzib edir

Refendum öncəsi ölkə müxalifətinin keçirdiyi üç etiraz aksiyası ilə bağlı şok məlumatlar yayılıb. Belə iddia olunur ki, mitinqə qatılan etirazçılardan 50 nəfər sentyabrın sonlarına qədər mühacirət adı ilə Azərbaycanı tərk edib. Onların aksiyaya qatılmalarına səbəb kimi bu amil göstərilir.

Avropa ölkələrinə getmək üçün müxtəlif variantlara əl atan soydaşlarımız getdikləri ölkələrdə özlərini müxalifət fəalları kimi təqdim edirlər. Ancaq medianın araşdırmaları zamanı bəlli olub ki, bu şəxslərin siyasi müxalifətə heç bir aidiyyəti yoxdur. Həmçinin Avropada yaşayan siyasi fəalları özələri də onların çoxunu tanıyır.

Gununesi.info-nun araşdırması zamanı bəlli olub ki, ötən ayın sonunda 50-yə yaxın Azərbaycan vətəndaşı Avropa ölkələrinə mühacirət edib. Maraqlıdır ki, mühacirətə gələnlərin əksəriyyəti son zamanlar təşkil edilən mitinqlərdə olanlardır. Belə ki, aksiyaya qatılan bu insanlar bir neçə foto çəkilməklə buna nail olublar. Müxtəlif yollarla Avropaya daxil olan həmin şəxslərin əksəriyyəti gənclərdir. Onlar daxil olduğu

ölkələrdə son aksiyalarda foto-larını yerli qurumlara təqdim edərək, özlərini siyasi müxalifət tərəfdarları kimi təqdim ediblər.

Hazırda müxtəlif miqrant düşürgələrdə qəbul olunan həmin şəxslərlə bağlı araşdırmalar başlayıb.

Milli Şuranın mitinqində iştirak edənlərdən mühacirətə gələnlərin çoxluq təşkil etdiyi barədə məlumat da yayılan xəbərlər sırasındadır. Məhz Milli Şuranın 11-17 sentyabr mitinqində gənclərin çoxluq təşkil etmələrini bununla əsaslandırırlar. AXCP sədri Əli Kərimlinin mühacirətə gələnlərə saxta arayışlar verməsi ilə bağlı müdhiş iddialar meydana çıxıb. Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyası sədrinin müavini Niyaməddin Orduxanlı SİA-ya açıqlamasında Kərimlinin ün-

vanına şok ittihamlar səsləndirib: "İndi bildiniz, niyə bir qrup gənc Əli Kərimlinin mitinqinə gəldi? Şəkil çəkilib, arayış alıb Avropada yaşamaq üçün. Əli Kərimlinin mühacirətə gələnlərə saxta arayışlar verməsi ilə bağlı müdhiş iddialar meydana çıxıb. Onun sözlərinə görə, bir neçə insan "Azadlıq" qəzetinin müxbiri, Hollandiyada yaşayan Fikrət Hüseynli tərəfindən al-

dadılaraq Avropaya aparılıb və onlardan 2000 avro pul alınmışdır: "Bütün bunlar açıq şəkildə ortalıqdadır. Əli Kərimlinin imzası ilə mitinq şəkli ilə yanaşı, partiyanın arayışı da verilir. Əksər insanlar Avropada yaşamaq üçün bu cür yollara əl atırlar. Milli Şuranın 11 sentyabr mitinqindən sonra 50 nəfərin mühacirətə gəlməsi faktı ilə bağlı ölkənin tanınmış saytı məlumat

yayıb. Bu, mətbuata bəlli olan 50 nəfərin sayıdır. Ola bilsin ki, bu rəqəm daha çoxdur. 11 sentyabr mitinqindən sonra Əli Kərimli 50 nəfərə arayışın verilməsi müqabilində 100 000 avro qazanıb. Əli Kərimli üçün əsas olan maddi gəlirin əldə edilməsidir".

AXCP sədrinin müavini, Milli Şuranın üzvü Gözəl Bayramlı təmsil etdiyi partiyanın gənclərin mühacirətə gedib gəlməməsi məsələsinə aydınlıq gətirib. G. Bayramlı "Qafqazinfo"ya açıqlamasında bildirib ki, Milli Şuranın mitinqindən sonra AXCP-dən kiminsə mühacirətə gəlməsi ilə bağlı hər hansı məlumat yoxdur: "Belə bir fakt ümumiyyətlə mövcud deyil".

Qeyd edək ki, referendum öncəsi etiraz aksiyası keçirən müxalif qurum tək Milli Şura deyildi. Müsavat Partiyası da 18 sentyabrda aksiya keçirmişdi. Buna görə də yayılan məlumatların bir ucunun Müsavata da toxunduğu sirr deyil.

Müsavat başqanının mü-

avini Yadigar Sadıqov bildirdi ki, kimsə mühacirətə getmək planı varsa, bunun üçün mitinqdə iştirak edib, onun qarşısını almaq imkanı yoxdur: "İstər Milli Şura, istərsə də biz olaq, yalnız bu istiqamətdə bir şey edə bilərik. Kimsə özünü Avropada aktivist kimi təqdim edəndən sonra adətən təşkilata sorğu gəlir. Çünki orada göstərilməlidir ki, hansı təşkilatın üzvü olub, hansı işləri edib. O zaman biz gerçəyi araşdırıb, həmin sorğuya cavab verə bilərik. Təbii ki, reallığa uyğun da cavablar olacaq. Əgər partiya üzvü deyilsə, deyəcəyik ki, üzvümüz deyil, sadəcə olaraq, bir mitinqdə vətəndaş kimi iştirak edib, yaxud partiya üzvüdürsə, yalnız bir mitinqdə iştirak etməyib, bütün aksiyaların fəallarından olubsa, buna uyğun da cavabımız olacaq. Kimsə nəse planlaşdırıb, amma onun planının qarşısını almağımız mümkün deyil".

Qeyd edək ki, zaman-zaman Azərbaycanın aparıcı siyasi partiyalarının saxta arayış satmaqla məşğul olduqları barədə dəfələrlə mətbuatda xəbərlər gedib. Hazırda Avropada kifayət qədər Azərbaycandan olan siyasi mühacirlər var ki, onların əksəriyyəti müxalif qurumların əli ilə gediblər. Onların arasında həqiqətən də təzyiqlər ucbatından öz doğma vətəninə tərk edənlər də var. Amma partiya rəhbərliyinə müəyyən məbləğdə pul verib, saxta partiya bileti alaraq Avropada sığınacaq alanlar da az deyil. Belə iddialar var ki, saxta arayış əldə etməyin qiyməti aparcı ana müxalifət partiyalarımızda 2-5 min manat arasındadır.

□ Cavanşir ABBASLI

Xəbər verdiyimiz kimi, bir gün öncə erməni siyasi fəal, hazırda İsveçdə mühacirətdə yaşayan, hazzırkı Ermənistan hakimiyyətinə müxalif olan Vahe Avetyan Azərbaycana gəlib.

Onu aeroportda Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin nümayəndələri qarşılayıb. Aeroportda Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Hava Limanında saxlanan Vahe Avetyan facebook profilində hadisə ilə bağlı açıqlama verib: "Bu, sülhün başlanğıcıdır. Bilet alıb Bakıya gələn ilk erməniyəm. 25 ildir bu ölkəyə dəvətsiz, hökumətin razılığı olmadan bir erməni də gire bilməyib. Mən öz istəyimlə gəlmişəm. Qonaq gəlmişəm. Tarixi dəyişiklik. Bu gün sülhün başlanğıc günüdür".

DTX nümayəndələrinə səfərin səbəbini izah edən V. Avetyan geri göndəriləcəyini güman edir. Vahe Avetyan DTX əməkdaşlarının onu kofe və tosta qonaq etdiyini də yazıb: "Oturub söhbət edirik, deyib gülmürük. Əla uşaqlardır".

V. Avetyan eyni zamanda virtualaz.org saytına müsahibəsində də bu səfər barədə sualları cavablandırıb. Sayt öncə xatırladı ki, V. Avetyan - Xocalı soyqırımına görə açıq üzr istəmiş azsaylı erməni ictimai xadimlərindən biridir. Müsahibəsində isə erməni bildirib ki, sərhədlər ona viza lazım olduğunu deyiblər: "Kiminləsə əlaqə saxladılar, amma imtina cavabı aldılar. Xüsusi xidmət orqanları gündüz burada idilər. Onlarla söhbətdən sonra fikirləşdim ki, mənə şəhərə buraxacaqlar, amma hələ də aeroportun ərazi-sindəyəm".

Planları barədə danışan erməni eyni zamanda söyləyib ki, 11 oktyabrda səhər tezdən Frankfurtu uçaçaq. O, eyni zamanda Bakıda mətbuat konfransı keçirməyi və bəy-

natla çıxış etməyi də planlaşdırmadığını vurğulayıb: "Mən Bakıya gələndə Mehriban Qasımova ilə televiziya verilişində iştirak etməyə söz vermişdim. Amma mənə, o, məzuniyyətdədir və mən qəflətən gəldim. Bu səfərdə ictimai çıxışlar planlaşdırmırdım. Bu, hətta aksiya da deyil. Buna ürəyin, ruhun səfəri demək olar. Xocalı qurbanlarının abidəsinə gül qoymaq istəyirdim".

"Başa düşürsünüz mü ki, sizi İrəvanda, Vahan Martirosyan kimi, satqın elan edəcəklər" sualına cavabda isə V. Avetyan deyib ki, "əgər erməni alçaqları və satqın KİV-ləri mənə həyəcanlandırsaydılar, bu gün harada olardım?" O, eyni zamanda Azərbaycan və erməni xalqlarının sülh və əmin-amanlıqla yaşaya biləcəyinə də əminliyini ifadə edib: "Heç yerə gedən deyillər. Və heç yerdə elə iki qonşu xalq yoxdur ki, vuruşmasınlar. Məsələn, vaxtilə bütün Avropa xalqları müharibə vəziyyətində idilər. Və bizim xalqlarımız da gec-tez sülhə gələcəklər. Bütün azərbaycanlılara salam! Hətta əgər mənə şəhərə buraxmasalar belə, mən onsuz da buradayam. Mənim əvəzimdən Xocalı qurbanlarının abidəsinə gül dəstəsi qoyun. Gələn dəfə özüm qoyacağam. Mən sizi sevirəm. Hamınızın evlərinizə sülh!"

Amma bu hadisə özü ilə ciddi müzakirələri də gətirdi. Cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrində bununla bağlı fikir ayrılıqları yaşandı. Məsələnin hüquqi tərəfləri daha çox mübahisəyə səbəb oldu. Hazırda İsveçdə

Erməni Vahe bir gün Bakı aeroportunda oldu və...

"Əgər erməni alçaqları və satqın KİV-ləri mənə həyəcanlandırsaydılar, bu gün harada olardım?" deyən erməniyə cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrindən fərqli reaksiyalar var

mühacir həyatı yaşayan Rahib Kazımlı eyni zamanda İsveç vətəndaşı olan erməninin viza məsələsi ilə bağlı aşağıdakıları yazıb: "Bakıya gələn erməninin vizasının olub-olmamasının onun İsveçdə təyyarəyə minməsində heç bir əhəmiyyəti yoxdur. İnternetlə bilet aldıqda orda sənə viza ilə bağlı xəbərdarlıq edilir və bunun məsuliyyəti də sənə üzərinə qoyulur. Və hava limanında heç kim sənənin pasportunu açıb orda vizanın olub-olmadığı ilə maraqlanmır, çünki bu, artıq sənənin problemdir!"

P.S. Bu yaxınlarda Amsterdam üzərindən Sürixə gedib

gəldim, biletim telefonda idi və heç bir yerdə pasportuma nəinki baxmaq istəmədilər, heç onu göstərməyi belə tələb etmədilər!"

İctimai fəal, araşdırmaçı jurnalist Aynur İmran isə onun saxlanması barədə aşağıdakıları qeyd edib: "Hazırda Bakı aeroportunda siyasi aktivist, Yazıçılar İttifaqının qurucularından biri, İsveçdə mühacirət həyatı yaşayan Vahe Avetyan saxlanılıb. Vahe öz fb səhifəsində yazıb: "25 ildir bu ölkəyə dəvətsiz, hökumətin razılığı olmadan bir erməni də gire bilməyib. Mən öz istəyimlə gəlmişəm. Qonaq gəlmişəm. Tarixi

dəyişiklik. Bu gün sülhün başlanğıc günüdür". Hamımız bilirik, istənilən zaman Bakıya ermənilər gəlir gedir. Ona görə bu şəxsi, hələ də belə missiya ilə gələn qonağı deportasiya etmək Azərbaycanı dünyada vəhşi kimi tanıtmadır. Ümid edirəm, heç olmasa bu dəfə hökumət bir az ağılla davranacaq".

Qadın Krizis Mərkəzinin rəhbəri Mətanət Əzizova isə olaya fərqli prizmadan yanaşmış: "Yəqin ki, növbəti addımı Ələkbər Əliyev atacaq, İrəvana getməklə. Fikir vermişəm, "yazığımız" çox istəyir diqqəti özünə yönəltsin, amma heç vaxt alınmır. Nə ağ piarla, nə də qara piarla. Addımların ço-

xunu Vahe Avetyan sayağı etmək istəsə də, yaddan çıxarırık ki, Vahe epatajın kralıdır. Gözləyək".

Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqasının sədri Sahib Məmmədovsa deyir ki, erməni əslində viza alıb, normal gələ bilər: "Sadəcə, dövlət edən tərəf həm də təhlükəsizlik (ən azı provokasiyadan qorumaq üçün) məsələlərini həll etməlidir. İndiki halda isə xoş niyyət görmürəm".

Məsələnin hüquqi tərəflərinə gəlincə, vizalı ölkələrə vizası olmadan gələn istənilən cənubi həmin dövlətə buraxılır. Bu səbəbdən həmin erməninin də Azərbaycana buraxılmaması hüququn tələbidir.

□ Sevinc TELMANQIZI

Azərbaycanda toyuq əti bahalaşır

Nazirlər Kabineti (NK) xaricdən Azərbaycana gətirilən ev toyuqları (əti və ət əlavələri, təzə, soyudulmuş və ya dondurulmuş) və toyuq yumurtaları, soğan, xiyar, qoz-fındıq, üzüm, alma, armud, heyva, xurma, meyvə şirələri, spirtli içkilər üçün yeni və yüksək gömrük idxal rüsumları müəyyənləşdirilib.

Bəzi ekspertlər bu qərardan sonra Azərbaycanda bir çox yerli məhsulların bahalaşacağını proqnozlaşdırır. Artıq bir neçə gündür ki, "Hövsan toyuqlar" adı ilə açıq şəkildə mağazalarda satılan məhsulların qiyməti artırılıb. Belə ki, bu qərara qədər 1 kiloqramı 2 manat 80 qəpiyə satılan toyuqlar, artıq 3 manat 30 qəpiyə təklif edilir. Yumurtanın qiymətində də cüzi də olsa artım var. Mərkətdə 15 qəpiyə üçün orta ölçülü yumurtalar artıq 16 qəpiyə satılır. (modern.az)

Azərbaycanda quş əti və yumurta istehsalında böyük payı olan Quşçular Cəmiyyətinin sədri Aydın Vəliyev modern.az-a açıqlamasında heç bir qiymət artımına gedilmədiyini bildirib:

"Hövsanda fərdi şəkildə toyuq saxlayan adamlar var. Onlar öz məhsullarını mağaza və marketlərə paylayırlar. Onlarla bağlı dəfələrlə Vergilər Nazirliyinə şikayət etmişik, amma xeyri olmayıb. Onların bizimlə heç bir bağlılığı yoxdur.

Bizim balansımızda olan quş əti məhsullarında heç bir qiymət artımı yoxdur və gözlənilmir.

Rüsum təbiiqi o demək deyil ki, biz qiymətləri artıracağıq. Bu bizə də sərf etmər. Qiymət bahalaşanda biz də məhsulu satmaqda çətinlik çəkirik". A. Vəliyev idxal rüsumlarının artırılmasının yerli istehsal şirkətləri üçün əlverişli olduğunu deyib.

"Devalvasiyadan sonra bəzi firmalar bazardan çıxmağa başlayırdı. Çünki onlara belə fəaliyyət sərf etmirdi. İdxal rüsumlarının artırılmasından sonra bazarımız daha da genişlənəcək.

Biz hər zaman yerli tələbatı ödəmişik. İdxal məhsulları isə bizə maneçilik törədirdi. Onlar bazara gətirilmədiyi şəraitdə tələbatımızdan tələbat yüz faiz ödəniləcək. Onsuz da biz tələbatı ödəyirdik, sadəcə, xarici mallar bizə imkan vermirdi".

ANS cərimələri məcburi qaydada ödəyir

Telekanalın əməkdaşlarının yarısı gözləmə mövqeyindədir

ANS-in bağlanması artıq 3 aya yaxın zaman keçir. Geridəki günlərdə şirkətin bəzi işçiləri özlərinə yeni iş yerləri tapmalar da, böyük bir qismi kanalın açılacağı ümidi ilə gözlədilər. Şirkət rəhbərliyinin açıqlamasına görə, onların mindən çox əməkdaşı var...

Eyni zamanda şirkət artıq ona təyin olunan cərimələri də ödəməyə başlayıb. Özü də bu iş məcburi şəkildə həyata keçirilir. Belə ki, Milli Televiziya və Radio Şurası (MTRŞ) tərəfindən ANS ÇM radiosuna təyin olunan 161 000 manat cərimənin 77 266 manatı məcburi qaydada ANS ÇM şirkətinin bank hesabından tutulub.

Xatırladaq ki, ANS bağlandıqda telekanalın fəaliyyətinin 1 aylıq dayandırıldığı deyilsə də, sonradan məhkəmə qərarı ilə lisenziyası tamamilə

ləğv olundu. Belə ki, iyulun 29-da Bakı Apelyasiya Məhkəməsi ANS TV-nin lisenziyasını ləğv edib. ANS telekanalının rəhbərliyi lisenziyaya xitam verilməsi ilə bağlı qərardan kassasiya şikayəti verib. Lakin sonuncu şans belə, nəticəsiz qalıb və prosesdə Apelyasiya Məhkəməsinin qərarı qüvvədə

saxlanılıb. Məhkəmədən sonra şirkət rəhbərliyinin mediaya verdiyi açıqlamaya görə, onlar kanalın açılması yolunda mübarizələrini hüquqi müstəvidə davam etdirəcəklər. Bu xüsusda onların Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə müraciət edəcəkləri də istisna deyil.

Əldə etdiyimiz məlumata görə, ANS-in əməkdaşlarının təxminən yarısı hələ ki proseslərin necə nəticələncəyini gözləyirlər. Baxmayaraq ki, telekanalla bağlı hər hansı bir əsaslı yenilik yoxdur. Bundan əlavə, öyrəndik ki, ötən aya qədər işçilərin aylıq maaşlarının yarısı şirkət tərəfindən ödənilib. Lakin ötən aydan etibarən bu ödəniş də dayandırılıb.

Qeyd edək ki, MTRŞ Türkiyə ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin pozulmasına yönəlmiş tənqidin qarşısını almaq, açıq şəkildə terrorizmin təbliğatına yol verməmək məqsədilə Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun 18 iyul 2016-cı il tarixli müraciətini, "Televiziya və radio yayımı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 11, 23, 32-ci maddələrinin tələblərini rəhbər tutaraq, "ANS Müstəqil Yayım və Media" şirkətinin yayımının 18 iyul 2016-cı il tarixdən saat 18:30-dan etibarən 1 ay müddətinə dayandırılması barədə qərar qəbul edib.

Eyni zamanda MTRŞ 25 oktyabr 2013-cü il tarixli TR 099 sayılı xüsusi rəziliqin (lisenziyanın) qüvvəsinə xitam verilməsi barədə məhkəmədə iddia qaldırılıb. Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə isə ANS-in lisenziyasına xitam verilməsi ilə bağlı qərar qəbul olunub.

□ Əli RAİS

Bu gün hava küləkli və yağmurlu olacaq

Oktyabrın 11-də Bakı və Abşeron yarımadasında buludlu hava şəraiti üstünlük təşkil edəcək. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən APA-ya verilən məlumata görə, yarımadanın bəzi yerlərində aralıq yağış yağacağı ehtimalı var. Aralıq güclənən şimal-qərb küləyi gündüz mülayimləşəcək.

Havanın temperaturunun gecə yarımada 14-17° isti, gündüz 20-23° isti, Bakıda gecə 15-17° isti, gündüz 21-23° isti olacağı gözlənilir. Atmosfer təzyiqi 763 mm

civə sütunu, nisbi rütubət gecə 75-85 %, gündüz 60-70 % təşkil edəcək. Sabah Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə şimşək çaxacağı, aralıq ya-

ğış yağacağı gözlənilir. Səhər ayırı-ayrı yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi ayırı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək.

Havanın temperaturunun gecə 11-16° isti, gündüz 21-26° isti, dağlarda gecə 6-11° isti, gündüz 14-19° isti olacağı gözlənilir.

Kişilər!!! Axırcı şans!!!

İsraillə təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədə (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəliyi)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalxması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)
Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com
doktor Vaiz Səmədov.

Xəsarət alan piyadaya yardım etmək istəyən şəxsin özünü maşın vurub öldürüb

Bakıda avtomobillə vurulan piyadaya yardım etmək istəyən şəxsi maşın vuraraq öldürüb. APA-nın məlumatına görə, hadisə bir neçə gün əvvəl 3-cü mikrorayon dairəsində qeydə alınıb.

Göyçay rayonu Qarabaqqal kənd sakini, 1952-ci il təvəllüdü Qasimov Rövşən Kamil oğlu idarə etdiyi "Mercedes" markalı minik avtomobili ilə hərəkətdə olarkən bir piyadanın başqa bir avtomobillə vurulduğunun şahidi olub. R. Qasimov avtomobildən düşüb piyadaya yardım etmək istəyərkən Bakı şəhər sakini Pərvin Manafova idarə etdiyi maşınla onu vurub. Nəticədə xəstəxanaya yerləşdirilən piyada oktyabrın 8-də orada dünyasını dəyişib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Təbib Darya xanım

Onurğa yırtığı, osteoxandroz, sağalmaz yaralar, yanıklar, uzun müddət yataqdan sonra əmələ gələn yaralar, diabetdə trafik xoralar, varikoz genişlənmələr, qadın sonsuzluğunun zəli ilə müalicəsi və digər xəstəlikləri cərrahi müdaxiləsiz, xüsusi məlhəmlərlə və xüsusi metodika ilə inyeksiyalarla müalicə edirəm.

Tel: 051- 634- 40-01

Devalvasiyadan sonra psixoloji müayinə üçün müraciət edənlərin sayı artıb

Azərbaycanda devalvasiyadan sonra psixi sağlamlıqla bağlı müraciət edənlərin sayı artıb. APA-nın xəbərinə görə, Səhiyyə Nazirliyi Psixi Sağlamlıq Mərkəzinin direktor müavini Rüstəm Salayev deyib ki, devalvasiyadan sonra psixoloji müayinə üçün mərkəzə müraciət edənlərin sayında 30-40 faiz artım qeydə alınıb.

Onun sözlərinə görə, son zamanlar daha çox gənclər, xüsusilə 25-30 yaşlı şəxslər mərkəzə müraciət edir: "Onların həyat tərzi ilə bağlı stress keçirdiklərini güman edirik. Sonuncu iqtisadi böhran vəziyyətindən sonra bu hal daha da artıb. Səbəblər arasında ailə münaqişələri də var".

R. Salayev qeyd edib ki, ay ərzində mərkəzə 1000-ə yaxın təkrar müraciətlər daxil olur.

9 ayda yol qəzalarında 571 nəfər ölüb

2016-cı ilin 9 ayı ərzində respublikanın avtomobil yollarında baş vermiş yol-nəqliyyat hadisələrinin statistikasını açıqlayıb. Lent.az Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinə istinadən xəbər verir ki, yol-nəqliyyat hadisələrinin profilaktikası sahəsində həyata keçirilmiş tədbirlərin respublika üzrə bütövlükdə hadisələrin və onların ağırlıq dərəcəsinin artımının qarşısını alınmasına, eləcə də qəza nəticəsində ölənlər və yaralananların sayının azalmasına müsbət təsiri olub.

Belə ki, 2016-cı ilin 9 ayı ərzində respublika ərazisində 1499 yol-nəqliyyat hadisəsi qeydə alınmış, nəticədə 571 nəfər həlak olmuş, 1555 nəfər yaralanıb. 2015-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə qəzaların sayı 164 fakt (9,9%), həlak olanların sayı 95 nəfər (14,3%), yaralananların sayı 191 nəfər (10,9%) azalıb.

Bakı şəhəri ərazisində 490 yol-nəqliyyat hadisəsi qeydə alınıb, bunların nəticəsində 138 nəfər həlak olub, 515 nəfər yaralanıb. 2015-ci illə müqayisədə yol-nəqliyyat hadisələrinin, həlak olanların və yaralananların sayı uyğun olaraq 110 fakt (18,3%), 37 nəfər (21,1%), 130 nəfər (20,2%) azalıb.

Respublika üzrə qeydə alınmış yol-nəqliyyat hadisələrinin 38,6%-i (579 hadisə, 630 yaralı) ötmə və qarşıdan gələn nəqliyyatın yoluna çıxma, 23%-i (346 hadisə, 160 ölüm, 310 yaralı) nəqliyyat vasitələrinin yüksək sürətlə idarə olunması, 12,3%-i (164 hadisə, 39 ölüm, 202 yaralı) yolayrıcları keçmə qaydalarının pozulması, 1,8%-i (28 hadisə, 14 ölüm, 27 yaralı) nəqliyyat vasitələrinin sərxoş vəziyyətdə idarə olunması səbəbindən baş verib. Yol-nəqliyyat hadisələrinin 41%-ni (615) piyadaların vurulması təşkil edib, nəticədə 228 piyada həlak olub, 495-i yaralanıb. Respublika üzrə qeydə alınmış yol-nəqliyyat hadisəsi nəticəsində 41 nəfər uşaq və yeniyetmə həlak olmuş, 137 nəfər yaralanıb.

İmişlidə Gəncə sakinini teplovoz vurub

Gəncə sakinini bədbəxt hadisə nəticəsində ölüb. İmişli Rayon Polis Şöbəsinə APA-ya verilən məlumata görə, Gəncə şəhər sakini Gündüz Haqverdiyev rayon ərazisində teplovoz vurub. Nəticədə o, aldığı xəsarətdən hadisə yerində keçinib.

Kişi zeytun ağacından yıxılıb öldü

Bakı sakinini faciəli şəkildə ölüb. Nərimanov Rayon Polis İdarəsindən APA-ya verilən məlumata görə, Bakı şəhər sakini Bilal Səfərov Nərimanov rayonu ərazisində zeytun yığarkən ağacdan yıxılıb. Xəstəxanaya yerləşdirilmiş B.Səfərov orada ölüb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Araqdan zəhərlənib dünyasını dəyişdi

Bakı sakinini alkoqoldan zəhərlənib. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumata görə, oktyabrın 9-da Bakı şəhər sakini Andrey Katrov Xəzər rayonunun Şağan qəsəbəsində tanışının evində alkoqol zəhərlənməsindən ölüb.

"Son 10 ildə çəkilənlər "vozdux" dur, 10 illik yaradıcılığını itirmişik". Bu sözləri xalq artisti, tanınmış rejissor və aktyor Ramiz Əzizbəyli Azərbaycan kinosunun bugünkü vəziyyəti haqqında "Yeni Müsavat"a danışarkən deyib. Xalq artistinin bu açıqlaması xüsusi diqqət çəkib və müzakirələrə yol açıb.

Azərbaycanın tanınmış rejissoru, xalq artisti, son 10 ildə "Qisas almadan ölmə", "Keçmişdən məktublar" və bu kimi digər filmlərin müəllifi olan **Oqtay Mir-Qasım** həm-karının sözlərinə bu cür şərh bildirdi: "Ondan başlamaq istəyirəm ki, Ramiz müəllim mənim yaxın dostumdur. Uzun illərdir, lap cavanlıq vaxtlarımızdan ünsiyyətdəyik. Bizim əməkdaşlığımız çox möhkəmdir və məhsuldar. Doğrudur, indi çəkilən filmlər bizdə nisbi səviyyədə, istədiyimizdən daha azdır. Bizim bəzi texniki problemlərimiz var, istəklərimiz isə daha geniş miqyasdadır. Onunla belə, mən bu sözlərini təsdiqləyə bilmərəm ki, "bütün filmlər "vozdux"dur". Bu, realıqdan bir qədər uzaqdır. Xaricə gedən filmlərimiz var. Festivallara gedib filmlərimizi təqdim edirik, mükafatlar qazanırıq. Düzdür, indi kinoteatrlarda gedən filmlərin arasında bizim ciddi filmlərimiz yoxdur. Və onun üçün də kütələdə, əhalidə belə bir təəssürat yarana bilər ki, heç də cidi-

di filmlər çəkilmir. Amma yox, çəkilib. Mədəniyyət nazirliyinin xətti ilə, büdcədən maliyyələşən filmlər arasında yaxşılıqları, orta səviyyəli olanlar da var. Və bəzən təəssüf hissi ilə baxdığımız filmlər də olur. Amma deyək ki, hər şeyi, bütün fəaliyyəti heçə endirmək, sifra bənzətmək və yaxud "vozdux" demək... İstəməzdim ki, Ramizi qına-yaq. Ramiz yaxşı, gözəl sənətkardır, istedadlı və insafli adamdır. İndi işi azdır deyək bir qədər darıxır. Məndə də olur. Bəzən çox istəyirəm ki, daha fəal işləyək, daha çox vaxtımız olsun ki, özümüzü göstərə bilək. İllər itiririk bəzən. Amma neyləyə bilərik, problemlər çoxdur, realıq budur. Millət də ki, filmləri özü üçün seçir və gedib növbəyə düzülüb elə filmlərə bilət alır ki, hansılar ki, mən, məsələn, heç film cildinə aid eləməzdim".

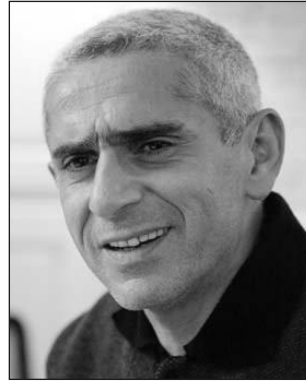
Son illərdə çəkilən "Dolu", "Mayak" filmlərinin müəllifi olan rejissor, əməkdar incəsənət xadimi Elxan Cəfərov isə qeyd etdi ki, Azərbay-

Rejissorlardan "vozdux" qalmağalına cavab gəldi

Oqtay Mir-Qasım:
"Neyləyə bilərik, problemlər çoxdur, realıq budur"

can filmi bu gün keçid dövrünü yaşayır: "Nəzərə almaqla zımdır ki, Ramiz müəllim "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının sovet dövrünün yetir-məsidir. Və əlbəttə ki, o döv-rün film səviyyəsi ilə bugünkü

Elxan Cəfərov:
"Azərbaycan filmi bu gün keçid dövrünü yaşayır"

fərqlidir. Biz hələ müstəqil Azərbaycanın kinosunu formalaşdırırıq. Amma Ramiz müəllimin söylədiyi həqiqətlər yəqin ki, böyük sovet məka-nında 200 milyondan artıq tamaşaçılar üçün nəzərdə tutul-

muş kinolarla bağlı müqayisə-sidir. Bəli, hazırda kinomuzun inkişaf mərhələsindəyik. Lakin qətiyyətli şəkildə bunun boşa getdiyini demək... mən bu fikirlə razı deyiləm. Ən əsas səbəblərdən biri də budur ki, bu gün bizim istehsalımız 10 milyonluq Azərbaycana yönəlib, o dövrdə istehsal olunan filmlər isə 200 milyonluq sovet tamaşaçısına ünvanlanmışdı. Onun prokat, yayım sistemi, orda olan münasibətlər də, kinonun beynəlxalq və qeyri-beynəlxalq münasibətləri də daha mü-kəmməl idi. Amma bu gün mən çox ümidliyəm və inanıram ki, həmin o sistemin yeni formatda quruculuğu ilə məş-guluq. Əlbəttə, hər bir qurucu-luğun bir həddi, sonu olmalıdır. Biz orta gənc nəslin nü-mayəndəsi kimi əlimizdən gə-ləni etməyə çalışırıq ki, Azər-

baycan kinosunu həmin o sta-tusa gətirib çıxaraq, hətta on-dan da yüksəyə və daha bö-yük nailiyyətlər əldə edək".

E.Cəfərovun sözlərinə görə, Azərbaycan kinostudiyasında istehsal olunan filmləri bəzən xarici tamaşaçılar daha tez rahatlıqla görə bilər, amma yerli tamaşaçılarımıza təqdim etmək imkanımız məhduddur: "Bu gün Azərbaycan kinosu keçid dövründədir. Biz bu gün elə bir iş prosesi qurmali, yaradmalıyıq ki, yaxın 5-10 ildən sonra Azərbaycan kinosunun həm yayımı, həm beynəlxalq münasibətləri haqqında danışıb, daha dəqiq nəşə söz de-yək. Yəni əgər məsələn, biz binanın 7-ci mərtəbəsini tikir-sək, onun 10-cu mərtəbəsini olmaması barədə söz demək bizə toxunur və məntiqləndir-nardır".

□ **Xalidə GƏRAY**

Linzalar - rəngli, yoxsa qaranlıq dünya?

Paşa Qəlbinur: "Optik linzaların saxtası var, ancaq kontakt linzaların yox"

Eyyub Hüseynov: "Linzalar da digər mallar kimi sertifikatlaşmadan keçməlidir"

Bəzən xanımlar gözlərinin rəngini dəyişmək, fərqli görünmək istəyirlər. Bunun üçün də rəngli linzalar alıb müvəqqəti də olsa istədikləri göz rənginə sahib olurlar. Rəngli linzalarla yanaşı rəngsiz, optik linzalar da var ki, bundan eynək taxmaq istəməyən və bunu özünə kompleks edən görmə qabiliyyəti zəif olan adamlar istifadə edir. Linzalar gözlərin rəngini dəyişməklə yanaşı onlara şəfəf, parıltılı görünüş də verir. Bu linzalar həm də gözün formasını dəyişərək onları nisbətən böyük göstərir. Linzalar 1, 3, 6 aylıq və 1 illik olur. Mütəxəssislər linzaların müsbət cəhətləri ilə yanaşı, mənfi cəhətlərinin olduğunu da bildirirlər. Düzgün istifadə edilməyən linza hətta gözləri kor edə bilər. Linzalardan düzgün istifadə etmədikdə onlar mikrob yuvasına da çevrilə bilər ki, bu da dünya işığını görməkdən bizi məhrum edə bilər.

Təsədüfi deyil ki, öten il İngiltərədə yaşayan Eşli Haydin adlı 18 yaşlı qızın gözləri linzanın qurbanı olub. Belə ki, 18 yaşlı qız linza istifadə etməyə başladıqdan sonra gözlərində zəif görmə və qaşınma başlayıb. Həkimlər ona dəhşətli bir diaqnoz qoyub- gözünün parazit yeyir! Ətraflı analizlərdən sonra məlum olub ki, parazit gözə linzalar vasitəsilə daxil olaraq onun gözündə "akantamoba" adlı infeksiyanı yaradıb. Mikroskopik bir parazit olan "akantamoba" su və hava yolu ilə linzaya yapışaraq gözə daxil ola bilər. Təbii ki, bu hal ancaq linzadan düzgün istifadə edilməyi halda baş verir. Mütəxəssislər dünyada hər gün 3 nəfərin linza-

dan düzgün istifadə etməyi üçün görmə qabiliyyətini itirdiyini deyir. Mütəxəssislər linzalardan istifadə edərkən aşağıdakı nüanslara diqqət etməyin vacib olduğunu deyirlər: Gözünüzdə linza varsa, hər hansısa göz damcılarında istifadə etməməlisiniz. İstifadə müddəti bitən linzalardan istifadə etməyin. Duşa, dənizə, hovuzla girərkən linzaları çıxartmaq lazımdır. Onlara şampun və ya sabun düşməməlidir. Linzaları gözə çıxararkən onları mütləq linza üçün nəzərdə tutulmuş suya qoymaq lazımdır. Linzanı taxan şəxslərin əlləri təmiz, dirnaqları uzun olmamalıdır. Linzaları çox isti olan, buxar kimi yerlərdə taxmayın. Linzalarını yada hər gün 3 nəfərin linza-

lardan uzaq tutun.

Bunlara əməl etsəniz linzaların sizin gözlərinizə heç bir zərəri olmayacaq.

Maraqlıdır, bəs linza alarkən nələrə diqqət etməliyik? Linzaların da saxtası, orijinalı varmı?

Bu suallarımıza cavab tapmaq üçün bir neçə optik mağazaya baş çəkdik. Məlum oldu ki, linzaların qiyməti müxtəlifdir. Belə ki, rəngli linzaların qiyməti 10-15 manat, optik linzalar isə 20-40 manat arasında dəyişir. Eyni linzanın həm 20, həm də 30 manata satılma səbəbini isə heç bir satıcı izah edə bilmədi. **Təbriz küçəsində yerləşən optik mağazanın satıcısı Xanım Əliyevadan saxta linzanı orijinalından ayırd etmənin yollarını soruşduqda isə o bunu yalnız gözə taxdıqdan sonra müəyyən etmənin mümkün olduğunu dedi:** "Linzanı taxdıqdan sonra gözdə qızartı, qaşınma yaranırsa, gözlərdən yaş axırsa, demək ki, bu linza saxtadır və ya sizin gözünüzdə düşməyib. Bu cür ilkin baxışda linzanın saxta olduğunu anlamaq çətindir. Elə linza olur ki, yumşaq, eləsi də var ki, daş kimi olur. Daş kimi

bərk linza gözü cıza bilər".

Linzanı saxlamaq üçün lazım olan suların da satışda saxtası və orijinalı var. Linza sularının qiyməti baş çəkdiyimiz optikalarda birində 10, digərində isə 15 manata idi. Satıcılar linza sularının orijinal və ya saxta olduğunu yalnız ştrix kodlarla bilməyin mümkün olduğunu deyirdilər.

Oftalmoloq Paşa Qəlbinur isə kontakt linzaların saxtasının olmadığını bildirdi: "Optik linzaların saxtası var. Onu Çində hazırlayırlar. Ancaq kontakt linzaların saxtası yoxdur. Onların hamısı normaldır. Bu linzalar kiminsə gözüne düşməyə, allergiya verə və ya kiməsə düzgün təyin edilməyə bilər. Buna da mütəxəssis baxmalıdır. Ancaq linzaların saxtası yoxdur. Linza düzgün təyin edilməyə zərəri ola bilər. Düzgün təyin olunarsa, onun heç bir zərəri yoxdur. Əgər linza həkim tərəfindən təyin edilərsə, onu taxmaq mütəlxdirsə, bunun

zərəri yoxdur. Əgər lazım deyilsə, zərərli deyil. Linzalar düzgün istifadə edilmədikdə, onları mikrob mənbəyi də adlandırmaq olar. Hər bir üsulun alternativ variantları var. Məsələn, bir otağa qapıdan da girmək olar, bacadan da. Əgər bir adama optik linza düşmürsə, onun başqa alternativ yolları var ki, adamın gözü korreksiya olunsun və gözü yaxşılaşsın. Buna da mütəxəssis, həkim baxmalıdır. Mütəxəssis bir adama linzanı təyin edərkən bu linzadan neçə müddətliyə, hansı günlərdə taxması lazım olduğunu da deməlidir. Həkimlə məsləhətləşmədən bu linzalardan istifadə etməyin. Bundan öz fəaliyyətlə istifadə etmək olmaz. Xanımlar əgər gözlərinin rəngini dəyişmək üçün həkim məsləhəti olmadan linza taxdıqda müəyyən narahatlıq hiss edərsələr dərhal həkimə müraciət etsinlər".

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov bu gün satışda olan linzaların 3 faizinin saxta olduğunu dedi: "Bu gün linzaların 3 faiz saxtadır. Mən bunu Amerikada ixtisasartırma kursunda olan Ümumdünya Ticarət Təşkilatının baş ofisində eşitmi-

□ **Günəl MANAFLI**
Fotolar müəllifindir

MÜSAVAT

Son səhifə

N 224 (6545) 11 oktyabr 2016

Məktəbin divarına yazı yazdılar, bütün gecə polisdə ifadə verdilər

Antalya şəhərindəki bir məktəbin divarına yazı yazan, biri 6, o biri 13 yaşında olan bacı-qardaş səhərə qədər polisdə ifadə veriblər. Buna səbəb isə uşaqların məktəb divarına yazdığı sözlər olub. Bu sözlər "yarıda qalan ümidlər kimi qaçaraq böyüdüm" olub. Bununla yanaşı, məktəbin divarında müdirin ünvanına da söyüş yazılıb. Bunun öyrənən müdir Uğur Qaya 18 sentyabrda uşaqların yaşadığı evə gələrək, onların üstünə qışqırıb. Amma ürəyi bununla soyumadığı üçün gedəndə "bunun heyfini sizdən alacam" deyərək hədələr də səsləndirib. Uşaqların anası həmin yazıları divardan silməyi təklif etsə də, müdir buna icazə verməyib. Ana eyni zamanda bildirib ki, daha öncə iki uşağı da bu məktəbə yazdırmaq istəyəndə rəhbərlik buna mane olmağa çalışıb. Nəticədə ancaq oğlunu məktəbə yazdıran ana böyük qızını bu məktəbdə oxumasına müdirin mane olduğunu vurğulayıb. Son nəticədə müdir bu divar yazılarına görə polisə şikayət edib və ailə uşaqları ilə birgə səhər saat 03.30 radələrində qədər polisdə ifadə verib. İndi ana pozulan hüquqları ilə bağlı müvafiq qurumlara müraciət edir, məktəb müdiri Uğur Qaya isə hüquqi prosedur davam etdiyi üçün bu barədə danışmaq istəmədiyini bildirib.

Nyu York polisi narkotacının alt paltarından narkotik çıxardı...

Nyu York polislərinə olan, Ferbes soyadlı gənc sosial şəbəkənin sevimlisi olub. Buna səbəb onun Twitter hesabında yerli marixuana satıcısını qərribə şəkildə ifşa etməsidir. Belə ki, gənc polis alt paltarında marixuana gizlədən narkodilləri yaxalayıb və həbs edib. Sosial şəbəkə istifadəçiləri onun fotosunu yayaraq, altında belə sözlər yazıblar: "Əgər siz marixuananı lap günəş görməyən yerinizdə saxlasanız da, bu, polis Ferbsi dayandıra bilməz. Axı bu, onun borcudur".

İki sutka ərzində bu foto- nu 868 nəfər yenidən paylaşmış və 900 layk qazanmış. Sosial şəbəkə istifadəçiləri polisə o narkotiki necə aşkara çıxarması ilə bağlı bir-birindən fərqli təxminlər səsləndiriblər. Onlardan bəziləri

bildirib ki, narkotiki tapmaq üçün insanların "yançaqlarını" güdmək o qədər də doğru iş deyil. Bunun insan hüquqlarına zidd olduğunu yazan amerikalılar da olub. Onlardan biri öz etirazını mehız belə yazıb: "Vau,

uşaqlar, nə yaxşı ki, polisimiz var və mən artıq özümü təhlükəsizlikdə hiss edirəm. Bilirəm ki, polis öz vəzifə borcunu yerinə yetirmək adı ilə istənilən vaxt istənilən şəxsin arxasına əlini sala bilərlər".

Mobil operatorunu dəyişmək istədi, 129 min dollarlıq borc "yükledilər"

Avstraliyanın Kvinslend ştatında yaşayan Marrey Klod adlı kişiyə mobil operatorunu dəyişmək istədiyi üçün 129 min ABŞ dolları ödətdirmək istəyirlər. Bu barədə lenta.ru saytı "The Sydney Morning Herald"a istinadən xəbər yayıb. Xəbərə görə, M.Klod

Telstra adlı telekommunikasiya kampaniyası ilə müqavilə imzalayıb. Müqavilə əsasında ev interneti və mobil telefon xidmətləri həll edilməliydi. Amma daha sonra kişi müəyyənləşdirib ki, firmanın təklif etdiyi internet sürəti olduqca zəifdir. Buna görə də provayderini dəyişmək istəyən avstraliya-

nın başqa bir mobil operatorla imzalamaq istədiyi zamanda şok reaksiya ilə üzləşib. Belə ki, o, daha öncə Telstra firmasının qeydiyyatında olan nömrəsini başqa operatora keçirmək istəyəndə sözügedən firmadan borca görə rədd cavabı alıb. Kişinin sözlərinə görə, o, hər zaman borclarını vaxtılı-vaxtında ödəyib. Amma firmadan da bildirilib ki, bu günə qədər istifadəçinin mehız bu məbləğdə borcu olub. Çox güman ki, bu, hansısa texniki əngəllə bağlı olan gecikmədir. Bu ilin sentyabr ayında isə İtaliyanın Latsio bölgəsində fotoqraf Daniel Kamettiye 65,5 min avro məbləğində işıq borcu gəlmişdi. Kişi isə bildirmişdi ki, bu, yanlışlıqdır və o, borclarını hər zaman, mütəmadi olaraq ödəyib.

QOÇ - Astroloji göstəricilər daha çox şəxsi büdcənizin artacağından xəbər verir. Hətta bunun naminə digər məsələləri ikinci plana da sala bilərsiniz. Qısaq, bu gün cibiniz boş qalmamalıdır. Uzaq yola çıxmayın.

BUĞA - Saat 11-ə qədərki vaxtı nəzərə almasaq, bu təqvimin bəhrəsini hər addımda görəcəksiniz. Vəzifəli şəxslərlə ünsiyyəti dərinləşdirin. Əmin olun ki, müzakirələrdən asılı olaraq həyatınız dəyişəcək.

ƏKİZLƏR - Günboyu qazanc əldə etmək üçün yaxşı imkanlarınız olacaq. Vaxtın darlığını nəzərə alıb yarımçıq işlərinizi tezliklə yekunlaşdırmağa çalışın. Əks təqdirdə, qarşıdakı həftəni problemli keçirəcəksiniz.

XƏRÇƏNG - Daxilinizdə mövcud olan ümumi gərginliyi dəf etmək üçün mübarək insanlarla ünsiyyət qurun, ziyarətlərə baş çəkin. Ulduzlar saat 15-dən sonra ovqatınızda müsbət dönüş seziləcəyini bildirir.

ŞİR - Ümumi ab-hava əsəblərinizə mənfi təsir göstərsə də, bu, qarşınıza qoyduğunuz məqsədlərə yetişməkdə sizə mane olmayacaq. Hərdəməxəallıq, acıdillilik etməyin. Xeyir işlərə dəvətdən yayınmayın.

QIZ - İxtiyarınızda olan bu gün sizin üçün çox sakit keçəcək. Amma kiməsə borc vermək uğurlu deyil. Hüquqi sənədlərinizi qaydasına salın. Valideynlərinizə, yaşlı qohumlarınıza diqqəti artırın.

TƏRƏZİ - Kosmik ahəngə uyğunlaşmağı bacarsanız, qaygılarınız da azalacaq. Qlobal problemlərinizin həll olunması üçün canfəşanlıqlarınızı artırmalısınız. İş yerini dəyişmək barədə tələskənlik etməyin.

ƏQRƏB - Ümumi məziyyətlərinə görə, düşərli gün hesab etmək olar. Amma nəzərdə tutduğunuz ideyaları həyata keçirmək üçün mütləq risk etməlisiniz. Onsuz da əksər işləriniz risklər hesabına reallaşır.

OXATAN - Qarşınızda uğurlu bir gün durur, paralel olaraq bir neçə işdə fəaliyyət göstərə bilərsiniz. Hadisələrin müsbət inkişafı daha şanslı olmağınıza şərait yaradacaq. Rəhbərliklə mehriban davranın.

OĞLAQ - Perspektivlərinizin reallaşması üçün bir qədər mürəkkəb gündür. Hətta vəzifə pilləsində müəyyən uğursuzluq ehtimalınız da var. Tərəddüd etdiyiniz məsələlərdə təcrübəli insanlarla məsləhətləşmələr aparın.

SUTÖKƏN - Ulduzlar saat 16-ya qədər ayıq-sayıqlığınızı artırmağınızı məsləhət görür. Ələlxüsus da fəaliyyət zəminində baş verən bütün proseslərdə neytrallıq nümayiş etdirməlisiniz. Səfərə çıxmaq olmaz.

BALİQLAR - Gün ərzində aldığınız heç bir dəvətə "yox" deməyin. Çünki astroloji göstəricilər tarixi bir gün yaşayacağınızı bildirir. Fərsəti fəvqə verməmək lazımdır. Amma özünüzü bədxah adamlardan qoruyun.

Qoroskop

(11 oktyabr) **Səbuhi Rəhimli**

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Pişiyni səyahətə aparmaq üçün iki ay hazırladırdı

Rusiyanın Nijni Taqila vilayətində yaşayan Andrey Ostanin Elsburqa Qraf ləqəbli pişiyi ilə qalxıb. 6 aylıq pişiklə 12-18 sentyabr tarixlərində 5 min metr hündürlüyündəki dağda olan kişi deyib ki, oksigen çatışmazlığı olduqca güclü hiss olunmuş. Buna baxmayaraq, heyvan qaçmağa cəhd göstərməyib. Yolda isə pişik sahibinin çiyində və çantasında olub. Heyvanın donmaması üçün sahibi ona xüsusi geyim və kombinizon hazırladı. Ostaninonun sözlərinə görə, o, heyvanı düz 2 ay boyunca bu səyahətə hazırlayıb: "O, cavan, hər şeylə maraqlanırdı. Ona hər şey maraqlıdır. Mən onunla əvvəlcə şəhərdə gəzintiyə çıxmaq istədim. Sonra meşəyə çıxmaq arzusuna düşdüm. Ardınca daha fərqli bir səyahət etmək istədim və alndı".

Cavan oğlan eyni zamanda bildirib ki, pişiyi ilə Urala da səyahət edib və o, özünü orda yaxşı hiss edib. Fevral ayında kişi Baykala səyahət etməyi planlaşdırır. Dediynə görə, heyvanlarla ünsiyyət və səfər ona çox xoş gəlir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN